ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4003 ՄԱՅԻՍ 1 / 13 1899 ՇԱԲԱԹ 3 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4003

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140	Ղրշ
» » »	վեցամսեայ.	70	»
» » »	եռամսեայ.	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40	Ֆրք
» »	վեցամսեայ.	20	»

Դրամի փոխարէն փոստի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական փոստատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՍՐՏՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ ԿՏԱԿԸ

Գրեթէ տասը տարի առաջ, 1889 Յունվար 12ին, Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց կտակագիր մը կը պատրաստէր՝ որուն գլխաւոր տրամադրութիւնն էր Հիւանդանոցի մը կառուցումը Վանայ մէջ. այդ նպատակին 1000 ոսկի կը կտակէր, իր հարստութեան մեծագոյն մասը: Չորս տարիի չափ ետքը, 1892 Նոյեմբեր 17ին Սրուանձտեանց կը մեռնէր, և իր կտակագիրը կը յանձնուէր Ազգ. Վարչութեան:

Ժառանգորդները՝ փափաքելով հանդերձ կտակը յարգել, առաջարկեցին տոկոսի դնել 1000 ոսկին, յետաձգել կտակին գործադրութիւնը ժամանակ մը, և տոկոսներէ գոյանալիք 1000 ոսկիի գումար մը յատկացնել Սրուանձտեանց ընտանիքին նորահաս անդամներուն՝ որպէս զի բժշկութիւն և դեղագործութիւն սորվին և ծառայեն հիմնուելիք հաստատութեան մէջ:

Այս առաջարկը, որ 1893 ի Յուլիսին ներկայացուեցաւ Կտակաց Հոգաբարձութեան, բուռն ընդդիմութիւն գտաւ: Հոգաբարձութեան բոլոր անդամները մերժեցին զայն՝ յայտարարելով թէ հանգուցեալին կամքին հակառակ էր յետաձգել կտակին գործադրութիւնը, և թէ Վան անմիջական պէտք ունէր այդ հիւանդանոցին:

Այս առարկութիւնը արդար էր և Քաղաքական Ժողովը՝ որուն ներկայացաւ Սրուանձտեանց ժառանգորդներուն առաջարկութիւնը՝ յաջողեցաւ համոզել զանոնք, և կտակին գործադրութեան հսկելու պաշտօն յանձնեց 6 անդամներէ բաղկացած յանձնաժողովի մը, որուն ատենապետն էր Յովհաննէս էֆ. Կիւմշեան:

Այս յանձնաժողովը իսկոյն գործի ձեռնարկեց, և 1893 սեպտեմբերի մէջ 1000 ոսկին գանձուելով յանձնուեցաւ Բերայի կալուածոց Հոգաբարձութեան: Միւս կողմէ՝ գրուեցաւ ժառանգորդներէն Յակոբոս էֆ. Սրուանձտեանցի, որ Վան դարձած էր, պատրաստել տալ շէնքին յատակագիծը, ճշդել ծախքերը և տեղեկագիր մը ներկայացնել այս մասին:

Եթէ չենք սխալիր, խնդրուած տեղեկութիւնները հաղորդուեցան յանձնաժողովին, որ այդ մասին երկար խորհրդակցութիւններէ ետքը իր կարծիքը ներկայացուց Ազգ. Վարչութեան: Թէ ի՛նչ էր այդ կարծիքը և թէ ի՛նչ եղաւ այս մասին Ազգ. Վարչութեան որոշումը, կ'անգիտանանք: Ինչ որ գիտենք սակայն, սա է թէ 1893 էն ի վեր Սրուանձտեանցի թողած 1000 ոսկին կը մնայ Բերայի կալուածոց Հոգաբարձութեան սնտուկը, տոկոսով անշուշտ, սակայն վերջապէս կը մնայ հոն՝ առանց նպատակին ծառայելու:

Իրաւունք չունի՞նք հարցնելու թէ ինչո՞ւ Ազգ. Վարչութիւնը այս մասին անմիջական տնօրինութիւն մը չըներ: Երբ ամէն կողմէ նպաստի գումարներ կը ղրկուին Վան, ինչո՞ւ Վանեցիի մը թողած այդ կարեւոր գումարը մնայ հոս և չյատկանայ իր նպատակին:

Ի զուր պիտի առարկուի թէ թողուած գումարը բաւական չէ հիւանդանոց մը հիմնելու և անոր պէտքերը հոգալու: Թող համեստ ըլլայ այդ հիւանդանոցը, բայց իսկոյն, անյապաղ բացուի: Կտակարարը, որ նոյնչափ գործնական մարդ մըն էր՝ որչափ բանաստեղծ-գրող մը, այդ գումարը թողլով գիտէր անշուշտ թէ ի՛նչ արդիւնք կրնար ձեռք բերուիլ անով: Իր նպատակը մեծ հիւանդանոց մը հիմնել չէր անշուշտ, այլ բանալ պարզ դարմանատուն մը իր հայրենակից հիւանդներուն համար: Եւ իր վերջին օրերուն մէջ՝ երբ ինք ալ, հիւանդ, կ'երթար Ազգին տունը, շրջապատուած բժշկական խնամքներէ, աւելի զօրաւոր կերպով կը զգար անմիջական կարօտութեանց օգնութեան հասնելու պէտքը, և իր հիւանդութեան անկողնին մէջէն կը մտածէր այն հիւանդներուն որ հոն, հեռուն, խշտեակներու վրայ կը տառապէին, և քսան ոսկի կը ղրկէր Վան, անոնց բժիշկի դարման և դեղ հայթայթելու համար:

Իսկ եթէ գործի ձեռնարկելէ առաջ կ'ուզուի անպատճառ շէնք մը ունենալ հիւանդանոցի յատուկ, այդ առիթն ալ կը ներկայանայ ահա: Մեր Վանայ Թղթակիցը կը գրէր անցած օր թէ Վանեցիները մտադիր են եղեր Ցունկոյսներու եկեղեցւոյն շրջափակին մէջ հիւանդանոց մը շինել և այդ մասին դիմում պիտի ընեն եղեր Ազգ. Վարչութեան, խոստանալով իրենց ծախքով կառուցանել շէնքը, պայմանաւ որ Սրուանձտեանց կտակին գումարը կամ գէթ տոկոսները իսկոյն յատկանան անոր պէտքերուն:

Չենք գիտեր թէ Վանեցիները, արդի տնտեսական աննպաստ պայմաններուն մէջ մինչեւ ո՛ր աստիճան պիտի կրնան իրենց մտադրութիւնը իրագործել, սակայն կը մտածենք թէ Ազգ. Վարչութիւնը պէտք չէ սպասէ այդ դիմումին, ձեռք առնելու համար Սրուանձտեանց կտակի գործադրութեան խնդիրը: Պէտք է իսկոյն բանակցութեան մտնել այս մասին Վանայ հովիւ Տ. Ներսէս Եպիսկոպոս Ասլանեանի հետ:

Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ասլանեան այնքան յետաձգեց իր ճամբորդութիւնը որ հիմա Վան հասնելով, մէջտեղէն վերցած պիտի գտնէ իր ընտրութեան պատճառ եղող պարագաներէն մէկ մասը: Գործունէութեան կռուանները չպիտի պակսին սակայն, և եկեղեցիներու վերաշինութեան և դպրոցներու բարեկարգութեան հետ՝ պէտք է գլուխ հանէ այդ հիւանդանոցին հաստատութեան գործն ալ: Քանի որ Վանայ Ցունկոյսներու եկեղեցւոյն ընդարձակ շրջափակին մէջ տրամադրելի տեղ կայ, հող գնելու համար դրամի պէտք չպիտի ըլլայ: Գալով շինութեան ծախքին, անոր մէկ մասն ալ ի հարկին հոգացուելու է կտակեալ գումարէն, որուն տոկոսները արդէն իսկ մէկ քանի հարիւր ոսկիի հասած են հիմայ:

Սրուանձտեանցի մահէն ի վեր գրեթէ եօթը տարի անցած է: Ա՛լ բաւական է որչափ յատակագծեր, ծրագիրներ, հաշիւներ, տեղեկագիրներ պատրաստուեցան իր կտակին համար: Քիչ մըն ալ անոր գործադրութեամբ զբաղինք:

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ԼՈՅՍ ԵՒ ՍՏՈՒԵՐ

Մարմնով ու միտքով խոնջած, հազիւ կրցայ Վօսփոր մեկնող վերջին շոգենաւին մէջ անկիւն մը գտնել. այն օրը ինծի հանդիպած մէկ ձախողուածքէն սրտաբեկ ու ջլատած, ոչ մէկ կողմ նայիլ կ'ուզէի. մինակ մնալ, ինք իր մէջս թաղուիլ, ինքզինքս ամփոփուիլ կը փափաքէի:

Առեւտրական գործ մը՝ որ օրերով խելքս միտքս գրաւած էր, երբեմն յաջողութեան յոյսերը հազարումէկ երազանքներու շողերով ցոլացուցած էր աչքերուս, երբեմն անյաջողութեան անձկութիւններով չարչարած էր զիս. վերջապէս գործ մը՝ որ ամբողջ ապագայ մը կը խոստանար և այնչափ մօտ երեւցած էր բարեյաջող ելքի, մէկ վայրկեանի մէջ ջուրը ինկաւ: Անհամբերութեամբ սպասուած մէկ բառ մը, մէկ պատասխան մը մէկ շունչով ցրեց վերջանալիք գրկումներու, անվերջանալի վայելքներու շլացնող տեսիլքները:

Մարդ որչա՛փ ալ վարժուած ըլլայ յուսախաբութիւններու, դարձեալ հազար ճիգերէ վերջ անյաջողութիւն մը իր եռանդին զսպանակները կը ջախջախէ:

Ո՛չ լրագիր, ո՛չ ուրիշ ընթերցում մը չէին կրնար զիս զբօսցնել ու սփոփել. կարդացած տողերուս մէջտեղէն յանկարծ կը ցցուէին դէմքեր՝ հրէշային գաճաճներ, վազվռտելով հեւ ի հեւ ու ետեւէ ետեւ կու գային խորտակուիլ անհեթեթ ու հեգնող հսկայի մը ոտքերուն տակ. այս դէմքերը կ'ուրուագծէին իմ անցուցած ճգնաժամերս, իմ երազանքիս անհետացումը իմ բուռն ըղձանքներուս ջախջախումը՝ ճակատագրային վիթխարի անկարելիութեան հանդէպ:

Ուրեմն ընթերցումն ալ դարման չէր կրնար ըլլալ իմ հոգեկան տառապանքիս. և երբ լրագիրը մէկ կողմ դրի, ցնցող ճօճում մը սթափեցուց զիս, շոգենաւը Արնաւուտ գիւղին հոսանքին անկիւնը կը դառնար. չորս կողմս նայեցայ. տեսարանը վեհապանծ էր. մայր մտնող արեւը եւրոպական եզերքին վրայ խփուած պուրակները զմրուխտ թափանցիկ ու ակնախտիղ ցոլքերով կը պսպղացնէր. տեղ տեղ սկսնակ նկարչի մը կանանչ գոյնը գտնելու համար բրած փորձերուն նմանող աններդաշնակ երանգները յափշտակիչ ուրիշ թովանք մը ունէին:

Ծառերու մէջ պահուըտած շալէները բոսոր ամպերու պատէն վար փռուած մետաքսեայ կանանչ գորգերուն վրայ հոս ու հոն ցրցնուած մարգարիտներու համեստ հմայքը ունէին: Այս մարգարիտները ասիական եզերքին վրայ մէյ մէկ փողփողուն յակինթներու կը դառնային արեւուն նուաղող ցոլքերուն տակ:

Բացէն փչող սիւգը պչրասէր գեղուհիի մը ճամբուն վրայ թողած բուրումնաւէտ հետքէն շատ աւելի անոյշ ու հեշտօրոր էր:

Բայց ես միշտ տխուր էի. միշտ իմ ջլատող ու վհատեցնող խոկմանցս տակ սմքած մնացեր էի, երբ յանկարծ անյայտ ձեռք մը գլուխս դարձուց դէպի կէտ մը՝ ուր գեղուհի մը գտայ բայց ոչ պչրասէր. սգաւոր մըն էր անիկա, համակ սեւեր հագած կին մը որ երկայն քօղը նետած էր քրէփներով զարդարուած գլխարկին վրայ: — Անիկա ալ ինծի պէս վշտահար մը, սակայն գուցէ՝ ինծմէ աւելի խոշտանգուած մըն էր. ես յոյսի մը սուգը կը կրէի, անիկա ո՞վ գիտէ ի՛նչ իրականացած երազի մը, երազուածին պէս գոյացուած երջանկութեան մը սուգը կը պահէր:

Սակայն անիկա ալ ինծի պէս մոռնալու և սփոփուելու հակամէտ ըլլալ կ'երեւար. իր ցաւերուն ու լկանքին մէջ հիննալ ու հատնելէ ձանձրացած կը թուէր. ազատ շունչ մը առնելու, աղուոր տեսարան մը մերկ աչքով տեսնելու համար քօղը գլխարկին վրայ նետած էր. և ինչո՞ւ այդ փայփայող, ու հոգեզմայլ աչքերը լան մշտնջենապէս, բորբոսին յաւէտ այդ քօղին սուգերին տակ. ինչո՞ւ թաղել մութին մէջ այդ ճրագները որ այնչա՛փ մռայլապատ սիրտեր կրնան լուսաւորել:

Անոր թափանցիկ ու սպիտակ դէմքին գգուող արտայայտութիւնը, իր մելանուշ ու թափանցող նայուածքին սեւեռումները վայրկենապէս փարատեցին երեւակայութիւնս պարուրող մռայլ ամպերը և լուսազարդ երկինք մը ընդնշմարել տուին ինծի:

Ուրիշ հակազդեցութեան մըն ալ ենթարկուեցայ. հիմա ջղագրգռութեան համակ թափով կ'ուզէի յափրանալու աստիճան վայելել այդ անուշ նայուածքները՝ որ զիս չարչարող տագնապին տակ ընկճուած մէկ վայրկենին երկնառաք անակնկալ օգնութիւնն էին: Եւ ես ծովամոյնի մը յուսահատ խանդով կը կառչէի այդ փրկարար ձեռքին:

Ա՛յն աստիճան բորբոքած, փղձկած էի որ իմ սեւեռուն ու անյագ նայուածքներս գուցէ՝ մեր շուրջը գտնուողներուն հանդէպ անվայելուչ ու գայթակղեցնող էին և կամ կնոջական ամօթխածութիւնը վրդովելու աստիճան անպատկառ ըլլային. վասն զի գեղուհին ձեռքի մէկ շարժումով քօղը նորէն երեսը ծածկեց:

Ցնցուեցայ, մթնցաւ զիս խենդեցնող այդ աղուոր դէմքը, այդ սքանչելի նայուածքը. տեսարանը աւարտած էր. երազը ցնդած էր: Հիմա սպիտակ, թափանցիկ, մելանուշ դէմքի մը տեղ սեւ, դարձեալ սեւ քօղն էր ինկած:

Դուրսն ալ կը մթագնէր, պահ մը առաջ տեսած հրաշալիքներուս վրա՛յ ալ աղամուղ մշուշը իջած էր. մութը կը պատէր ամէն կողմ:

Ես դա՛րձեալ խռովուած մըն էի...

Աշխարհքը անհուն պատրանք մըն է. ամէնէն իրական կարծուած երջանկութիւնը պարզապէս աչքը կամ երեւակայութիւնը խաբող ցնորքն է, — լուսագիտական ակնապատիր երեւոյթ մը՝ որ ասոսալի արագութեամբ կը մարի մութ անուրջին ծոցը:

Նիւթականութիւնը լուսանկարի քլիշէն է, որուն վրայ անդրադարձող լուսեղէն ու գոյնզգոյն ճառագայթները ամբողջովին կը վերածուին սեւի:

Կեանքի մէջ լոյսը ու խինդը անծանօթին մէկ երգիծանքն է. լուրջ ու տխուրը՝ ստուերն է, սև քօղն է:

ԳԻՄՄԷՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՆՈԹԵՐ

ՏԽՈՒՐ ԶՈՒԳԱԴԻՊՈՒԹԻՒՆԸ. — ԳՐԱՇԱՐԱՊԵՏ ՈՒ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՓՈՐ. — ԱՆՈՒՐԱՆԱԼԻՑ ՄԵՌԵԱԼՆԵՐ. — ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ. — ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՈՒ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ. — ՀԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ.

Երբ 1884 յունուար 1ին Արեւելքի առաջին թիւը հրապարակ կը հանէինք, զայն հիմնող ընկերակցութեան գլուխը ունենալով Յարութիւն էֆ. Նորատունկեանը՝ իբրեւ գլխաւոր բաժնետէր՝ կրնայի՞նք երեւակայել թէ 1899 ապրիլ 28ին, ճիշդ այն օրը ուր թերթին 4000երորդ թիւը պիտի հրատարակէինք — տեսակ մը ընտանեկան հրճուանքով որ խմբագրութիւններուն յատուկ է՝ այս տեսակ պարագաներու մէջ — միեւնոյն թիւը պիտի պարունակէր Նորատունկեանին մահազդը:

Այս տխուր զուգադիպութիւնը հանրութիւնը չի հետաքրքրեր, և ուշադրութիւն ալ չգրաւեց անշուշտ. բայց թերթին աշխատաւորներուն, տասնըհինգ տարի է ի վեր այս մտաւորական տանը մէջ յարատեւողներուն համար մասնաւորապէս, պարագայ մըն է որուն առջեւ կանգ կ'առնեն ու կը խորհին — թէեւ Յարութիւն էֆէնտին, իր ընկերներովը, շատոնց թողած ըլլայ Արեւելքը — վայրկեան մը վերյուշումը ունենալով դէպ ի անցած գացած այդ երկար շրջանը:

Փող և թմբուկ չզարկինք այդ 4000թուեակին առթիւ, ոչ ալ տող մը բան գրեցինք. միայն՝ մէջերնիս, անցողաբար, քանի մը խօսք փոխանակեցինք, երբ գրաշարապետը իր ամենօրեայ աշխատութիւնը կատարած պահուն, մէկի տեղ չորս թիւ միանգամայն փոխեց՝ 3999ը անհետացնելով: Ինքն ալ, տպարանի այդ վաստակաւորը, իր յիշատակներու բաժինը ունէր, գրեթէ առաջին տարիէն մեզի հետ եղած ըլլալով, մինչ իր ընկերներէն մեռածներ ու բաժնուածներ կան: Բայց իրեն համար, ինչպէս ամէն լրագրական գրաշարապետի համար, մեքենական գործ մը դարձած է՝ տարին հարիւրէ աւելի անգամներ, անակնկալ կերպով, երկու լուրի մէջտեղ մահազդ մը զետեղել, անողոք սեւ գիծերովը զորս արագապէս մէջտեղ կը հանէ՝ ձեռագրին համեմատութեամբ պարապ թողլով էջին մէջտեղ՝ փոս մը պատրաստելու պէս: Այդ պզտիկ փոսը, հաւատացէ՛ք, աւելի ազդեցիկ է քան միւսը՝ գերեզմանատան փոսը, որ սովորաբար դալարներով շրջապատուելու և ծաղիկներու տակ սքօղուելու սփոփանքը կ'ունենայ. ասոր՝ տպարանականը՝ անզարդ ու միօրինակ, գերեզմանի մանրանկարն է՝ աւելի՛ մութ, աւելի՛ սեւ, աւելի՛ պաղ, որ քիչ ետքը մամուլին տակ կը ճնշուի և անիւին թաւալումներուն հետ մեռելական պար մը կը պարէ կարծես...:

Ի՜նչ տարբերութիւն կայ թաղականի մը կողմէ գերեզմանապահին ուղղուած պատուէրին, — երեք կանգուն հող փորել տալու համար արագապէս, — և խմբագրի մը կողմէ տպարան ուղղուած ձայնարկութեան մէջ որ կ'ըսէ. «Մահազդի մը համար քանի տող տեղ բացէք»: Եւ Յարութիւն էֆ. Նորատունկեանը որ բացառիկ պարագաներու մէջ անձամբ եկած ըրած էր այդ յանձնարարութիւնը, իր ազգականներուն կամ մտերիմներուն համար, չորեքշաբթի առտու ինքն ալ ունեցաւ իր կապարեայ փոսը միեւնոյն էջերուն մէջ: Կեանքի առօրեայ ու դառն հեգնութիւններէն մէկն է ասիկա, զոր անընդհատ կը տեսնենք կամ կը լսենք շուրջերնիս, ինչպէս վերջին անգամ Յարութիւն էֆ. Մէրէմ-Գուլին գնաց հանգչեցաւ այն գերեզմանատան մէջ որուն Հոգաբարձութեան ատենապետն էր և որուն այնքա՛ն աշխատութիւն նուիրած էր:

Երկու անուանակից մեռեալները, անձնապէս իրարու շատ բարեկամ, հանրային կեանքի կարգ մը պարագաներու մէջ նմանութիւն ունէին իրարու հետ՝ իրենց գործնական մտքովը, յարատեւութեան ոգիովը, առանց ընկրկելու դժուարութեան ու յոգնութեան առջեւ: Կէս դարու կեանք ունեցող սերունդի մը դէմքերն են ասոնք որ կ'անհետանան մէկիկ մէկիկ, և որոնց յաջորդները չենք գիտեր ի՛նչ բարքեր, ի՛նչ նորութիւններ երեւան պիտի բերեն. փնտռե՛լ թէ մոռցնել պիտի տան իրենց նախորդները. այս դատաստանը ապագային է:

Յարութիւն էֆ. Նորատունկեանի մահուան յաջորդ օրը՝ իր յիշատակին նուիրուած քանի մը տողի մէջ ամփոփուեցան իր հանրային կեանքին ու գործերուն գլխաւոր գիծերը. այս Քրոնիկին մէջ չպիտի վերադառնամ անոնց, խօսելու համար Թաղականի, Հոգաբարձուի ու Խնամակալի պաշտօններուն վրայ. [illegible] հանդէպ, օրն ի բուն, լրագրութիւնը այնքան կը զբաղի այդ նիւթերով, որ գոնէ մեռեալներուն մօտ քիչ մը պէսպիսութիւն փնտռենք, անհատական կեանքի էջեր ալ թղթատելով, երբ որ կ'արժէն: Նորատունկեան էֆէնտիի յատկանշանական ծիրքերէն մէկն ալ ընկերային մարդ — և չեմ վարանիր ըսելու — սալոնի մարդ ըլլալն էր, բառին եւրոպական լաւագոյն ըմբռնումովը որ քիչերէն հասկցուած է մեր մէջ ու սխալ կը մեկնուի: Մեր դպրոցականներուն ուղղուած այնքա՛ն բան կը գրուի, զանոնք շփոթեցնելու աստիճան թէ որո՞ւն հետեւին, բայց օր մը միտքերնուս չենք անցըներ, գրաբարի և աշխարհաբարի վէճերուն, կամ գրականութեան ու արհեստագործութեան առաւելութիւնները կրկնուած ժամանակ, ըսել թէ correct մարդեր եղէք, գիտցէք թէ ինչպէ՛ս պէտք է ընկերութեան մէջ մտնել, ինչպէ՛ս խօսիլ, ինչպէ՛ս վիճիլ, ինչպէ՛ս հիւրընկալել կամ այցելել. եւրոպական լեզու մը խօսիլ ու հայերէն քիչ մը բան գրել գիտնալնուս պէս՝ կը կարծենք թէ բարեկրթութեան ամէն կանոնները տեղի տալու են մեր առջեւ, թէ դաստիարակութիւնը կրնայ լրացնել կրթութեան թերին: Ազգ. վարժարաններուն համար կրօնական տեսուչ մը կարգուելէն վերջը, — զոր 20րդ դարուն եթէ ոչ առաջին՝ գոնէ երկրորդ կէսը պիտի ողջունէ անշուշտ, — գուցէ խորհուի բարեկրթութեան տեսուչ մըն ալ կարգել, որուն՝ տարեցներ անգամ պէտք ունին:

* *

Առօրեայ վարժութեան հետեւանքը շեղեցուց զիս նիւթէս, կրօնականի ու կրթականի անցնելու համար, որմէ խօսիլ տալ կ'ուզէի բացառաբար: Փակագիծը կը փութամ գոցել ու շարունակել:

Նորատունկեանց բնակարանը, Օրթագիւղի մէջ, հիւրընկալ ու մտերմական յարկ մը ըլլալէ զատ, սիրելական անկիւնն էր ժամանակին գրագէտներուն, արուեստագէտներուն, մտաւորական զարգացման տէր տիկիններուն ու օրիորդներուն. գիւղական այդ պզտիկ՝ բայց փայլուն միջավայրին վերաբերող թատրոնի, հանդէսի, դպրոցի ամէն խնդրի, ամէն ազնիւ ձեռնարկութեան վրայ կը խորհուէր ու կը խօսուէր հոն. պարը՝ causerieին և սալօնի խաղերը՝ դաշնակին հետ խառն, ընտանեկան այն հազուագիւտ համախմբումները կը ստեղծէին որոնց ճաշակ և ժամանակ չի թողուր այսօր բօքէրը: Պէշիկթաշլեանը դրացի էր անոնց և Օտեանը հիւր կ'երթար յաճախ. ստանաւորն ու արձակը լաւագոյն ներկայացուցիչներ չպիտի կրնային ունենալ սրահի մը մէջ որուն յիշատակը գուրգուրանքով պահողներ կան մինչեւ հիմայ. տանը երիտասարդը, ուսեալ, աշխոյժ ու ճաշակի տէր, այնքան լաւ գիտէր վարել քօթիլյոն մը, որքան լաւ գիտցաւ հասկնալ ետքէն ճարտարապետական գործերէ. ինքը և իր բարեկամները, իրենց պարապոյ ժամերուն մէջ, թատերախաղի թարգմանիչ ու բեմական արուեստասէրներ էին. Նաում թատրոնը վարող խումբը կ'օգտուէր անոնց աշխատակցութենէն, ինչպէս ետքէն ալ օգտուեցաւ Բարեսէր ընկերութեան թատրոնը. այս վերջինին համար Յարութիւն էֆ. Նորատունկեան թարգմանեց իտալական կեանքէ կատակերգութիւն մը որուն համար պէտք եղած բոլոր հագուստները — կարող առդիզաններու կարծիքը առնելով — ինքը պատրաստել տուաւ այնքա՛ն ճշգրիտ ու գեղեցիկ որ վկայողներ եղան թէ եւրոպական բեմի մը վրայ տարբեր կերպով հագուած չպիտի երեւային դերասանները նոյն խաղին մէջ: Այս պարագան ես ինքս ալ կը յիշեմ դեռ աղօտ կերպով, մտքիս վրայ խոր տպաւորութիւն գործած ըլլալով ներկայացումը որուն գտնուելու համար հոգի կու տայի, նախակրթարանի քանի մը ընկերներու հետ, ամէնքս ալ պզտիկ: Ինչ որ կ'ուզէի ընդնշմարած ըլլալ գոնէ, դէմքն էր Պէշիկթաշլեանին որ այդ թըւականին մեռած էր արդէն, և որուն մտերիմը ու հիւանդութեան տխուր օրերուն սփոփիչներէն եղած էին Նորատունկեանները. բանաստեղծը դեռ անկողին ինկած չէր, երբ այդ բարեկամ ընտանիքին հետ կատարեց գարնային օդափոխութիւնը. բնութեան այն հրաշագեղ բարձունքին վրայ՝ ուր աղբիւրի մը եզրը, ներշնչուեցաւ գրելու.

Յ'Ալէմտաղին այն գեղեցիկ
Գացի ժուռ գալ անհոգ մոլար,
Ուր բիւր վտակ, բիւրեղ ծորիկ,
Սնուցանեն տնկոց դալար:

Տիկին Մաքրուհի Նորատունկեան՝ շնորհալի, ուսեալ և նրբամիտ կին, արժանաւոր ընկերուհին իր կենցաղագէտ ամուսնին, ընտանեկան այդ երեկոյթներուն, ընդունելութիւններուն, խօսակցութիւններուն կու տար փայլ մը և շուք մը որոնք կրկնապէս յարգի կը դարձնէին զանոնք: Նոյն գիւղին մէջ, ու նոյն թըւականներուն էր գրեթէ, որ Տիկին Տիւսապ, Տիկին Կոստանդ և ուրիշ նախկին սանուհիներ Հալփաեանց վարժարանին, կը կազմակերպէին համանման երեկոյթներ, ամբողջութիւն մը կազմելով ընտանեկան ընտրելագոյն ընկերութեան մը որ թէեւ «բարձր դաս» կոչուելու յաւակնութիւնը չ'ունէր, բայց մտաւորական զարգացումով, ճաշակով ու վայելչութեամբ իրապէս բարձր էր: Իրենցմէ քանի մը քայլ հեռու, միեւնոյն միջավայրին մէջ, գրասէր-արուեստագէտը՝ Յակոբ աղա Պալեան, իր ծովեզերեայ յարկին տակ կը գումարէր առտնին-ակադեմիան որ աւելի կարճ կեանք ունեցաւ քան երեկոյթներն ու ընդունելութիւնները որոնք տեւեցին բաւական ժամանակ, մինչեւ որ յաջորդական մահեր սուգով պատեցին այդ զուարթ յարկերը ու սրահները ամայացան:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ՄԷՋ

Ատենէ մը ի վեր, օրուան նիւթ և խօսակցութեան առարկայ դարձեր է Տիարպէքիրի կրթական խնդիրը, մանաւանդ այս վերջին քանի մը ամիսներուն մէջ: Ամէն կողմէ դժգոհութեան ձայներ կը լսուին, ամէն կողմէ դիտողութիւններ կ'ըլլան, և ամէն կողմէ վարժարաններուն բարեկարգութիւնը կը պահանջուի: Կրթութեան սէրը, ուսմունքի փափաքը սկսած է տարածուիլ ժողովուրդի խաւերուն մէջ: Շատերը համոզուած են թէ՝ ամենակարեւոր պէտքերէն մէկն է իրենց զաւակներուն դաստիարակութիւնը, որով չեն կրնար անհոգ և անտարբեր մնալ գտնուած վարժարաններուն կացութեան հանդէպ, որոնք իրապէս մխիթարական ըլլալէ դեռ շատ հեռու են: Վերջերս կազմուած Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը, որուն համար կ'ըսէին թէ՝ վարժարանները հիմնապէս պիտի բարեկարգէ, ցաւ է յայտնել որ, դեռ բան մը չըրաւ: Ասկէ զատ՝ ինքն ալ, նախորդ Հոգաբարձութիւններուն պէս, առանց գործ մը տեսնելու, հեռանալու վրայ է. ինչպէս կ'իմանանք, անդամներէն երկուքը արդէն հրաժարած են ասկէ երկու շաբաթ առաջ: Առաջին օրէն յայտնի էր որ այդ Հոգաբարձութիւնն ալ բան մը չպիտի կրնար ընել, սակայն այս մասին չուզեցինք յոռետես ըլլալ: Ի՞նչ կրնայ ընել Հոգաբարձութիւն մը, կամ որ և է ժողով մը, երբ ինք իր մէջ բաժնուած, տարբեր գաղափարներով, տարբեր սկզբունքներով գործի կը սկսի:

Ասկէ 13-14 ամիս առաջ, ժողովուրդէն կարգ մը կրթասէր ծնողքներ, ազգ. վարժարաններու անկերպարան վիճակէն նորէն դժգոհ՝ իրենց զաւակներուն խնամեալ դաստիարակութիւն մը տալու համար, իրենց անձնական դրամով ազգ. մասնաւոր վարժարան մը բացին քաղաքիս Ս. Կիրակոս Մայր եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ: Կրթական այս նոր հաստատութեան մէջ կը յաճախէին 96 ուսանողներ, 50ը թոշակաւոր, 33ը տեղւոյս ազգային որբանոցին որբուկներէն, և 13ը ձրիապէս ընդունուած աղքատիկ տղաք, որոնք առնուած էին թաղային վարժարաններէն: Այս վարժարանը, քիչ շատ բարեկարգ էր, և եթէ շարունակուէր՝ անտարակոյս պիտի ունենար իր կրթական արդիւնքները: Այս հաստատութիւնը, իր կանոնաւոր ընթացքով, սկսաւ երեւան հանել ազգ. վարժարաններուն անկերպարան կացութիւնը: Այս մասին, քաղաքիս առաջնորդական տեղապահը՝ փոխանակ բարի նախանձով մը, իր հսկողութեան տակ գտնուած ազգ. դպրոցներն ալ բարեկարգելու, սկսաւ հակառակիլ այս նորաբաց վարժարանին: Վերջէն տեսնելով որ, այս ընթացքով յաջողութիւն չպիտի կրնայ գտնել, փոխեց իր աշխատութեան եղանակը: Վարժարաններու ընդհանուր բարեկարգութեան մը խոստումով համոզեց Նորաբաց վարժարանին Հոգաբարձութիւնը, որպէսզի վարժարանները (մասնաւոր և Թաղային) միացուին իրարու հետ։ Հոգաբարձութիւնը, նախ չուզեց հաւանիլ, բայց վերջէն ընտիրեալ համակերպեցաւ։ Վարժարանները իրարու հետ ձուլուեցան, բայց ընդհանուր դպրոցներու մասին եղած խօստումները մնացին իբրեւ խօսք, բոլորովին անգործադրելի։ Յետոյ, Հոգաբարձութիւնը իր խաբուիլը տեսնելով՝ թէեւ չարաչար զղջաց ըրածին վրայ, բայց ի՛նչ օգուտ, գործը գործէն անցեր, և եղածն ալ եղեր էր։

Տիարպէքիրի հայ ժողովուրդը այսօր իր վարժարանը յաճախող ուսանողներէն զատ՝ հինգ հարիւրէն աւելի երկսեռ ուսանողներ ալ ունի, որոնք կը յաճախեն մասնաւոր տուները և օտար վարժոցներ։ Դպրոցներու ներկայ կարգադրութիւններէն դժգոհ՝ վերջերս ուրիշ ծնողքներ ալ սկսած են իրենց զաւակները հանել ազգ. վարժարաններէն և ղրկել օտար հաստատութիւններ։ Այս վիճակը շատ ցաւալի է, և կարծուածէն աւելի ունի իր վնասները։ Եթէ Տիարպէքիրի հայ վարժարանները չբարեկարգուին, և աշակերտները մնան իրենց արդի վիճակին մէջ, բարոյական նկարագրէ և մտաւորական կրթութենէ զուրկ սերունդ մը պիտի հասնի ապագային։ Մեր եկեղեցական ու դպրոցական այս վիճակին պատճառաւ դէպի օտար յարանուանութիւնները ձգտում մը կայ հոս։ Մի՛ զարմանաք, երբ ըսեմ թէ՝ կիրակի օրեր, հայ ժողովուրդին գրեթէ կէսը օտար եկեղեցիներ կ'երթայ օտար քարոզիչները ունկնդրելու, և օտար արարողութեամբ աղօթելու։

Տիարպէքիրի հայ վարժարանները, դրամական անձկութիւններու պատճառով չէ՛ որ այդ վիճակին մէջ գտնուած են և կը գտնուին ամէն ատեն։ Ժողովուրդը, մանաւանդ վերջերս, սիրայօժար կերպով պատրաստ է իր քսակը բանալու և պէտք եղած չափով վարժարաններու յառաջդիմութեան սատարելու։ Այս մասին շօշափելի ապացոյցներ տեսնուած են շատ անգամներ։ Հիմա ալ ուսանողներուն հայրերէն շատերը, դրամը ձեռքերնին բռնած՝ կրթութիւն կը պահանջեն, բայց տուող չկայ։ Մինակ կրթասէր, լուրջ և իրենց գործին գիտակից ազգայիններ են որ կը պակսին Տիարպէքիրի մէջ։

Տիարպէքիր ՇԱՐՈՒՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Ֆրանսայի խորհրդարանական յանձնաժողովը, ինչպէս ծանուցինք, միաձայնութեամբ ընդունեց անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը, որ մօտերս պիտի ներկայացուի Երեսփ. Ժողովին, որովհետեւ այդ խնդրին վերաբերեալ Դեղին Տետրակը արդէն բաշխուած է Խորհրդարանին անդամներուն։ Կարելի է որ արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ կատարուած վիճաբանութիւններու միջոցին լրացուցիչ տեղեկութիւններ տայ, մանաւանդ այն խնդիրներուն համար որոնք կրնան կարգադրութեան մը առարկայ ըլլալ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Այդ խնդիրները, որոնց վրայ շատ խօսուեցաւ վերջին ամիսներուն մէջ, կը վերաբերին՝ Նիւ Ֆաունտլէնտի մէջ Ֆրանսայի ունեցած ձըկնորսութեան իրաւունքներուն և Մատակասկարի մէջ Ֆրանսայի կողմէ գործադրուած մաքսային դրութեան։ Մինչեւ իսկ ըսուեցաւ որ այս վերջին կէտին համար անցեալ ամիս թղթակցութիւն մը փոխանակուած է Լորտ Սոլզպէրիի և Պ. Տէլքասէի միջեւ, սակայն այս լուրը չստուգուեցաւ։ Մինչեւ հիմա ո՛չ Բարիզի և ոչ ալ Լոնտոնի մէջ այդ խնդիրները ձեռք առնուած են և չի յուսացուիր որ մօտերս բանակցութեան առարկայ ըլլան։ Նիւ Ֆաունտլէնտի մէջ ունեցած իրաւունքներուն համար Ֆրանսական կառավարութեան ընելիքը միայն սա պիտի ըլլայ թէ իրեն առաջարկութիւն մը ըլլալուն պիտի սպասէ և իր իրաւունքներուն փոխարէն ներկայացուած հատուցումները պիտի քննէ։ Կը կարծուի թէ Հնդկաչինի կուսակալ Պ. Տումէի այցելութիւնը Պանքոքի մէջ, ուր երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ Շուլալոնկքորնի հետ, սա արդիւնքը պիտի ունենայ որ 1893ի դաշնադրութիւնները մեկնելու առթիւ ծագած դժուարութիւնները մօտերս պիտի կարգադրուին։ Այդ դաշնադրութեանց համաձայն, Լուանկ-Բրապանկի իշխանապետութիւնը, ինչպէս ծանուցինք, բաժնուած է Սիամի թագաւորին և Ֆրանսական Հանրապետութեան միջեւ։ Լուանկ-Բրապանկ կը գտնուի Սիամի հիւսիս-արեւմտեան կողմը։ Իրաց այդ կացութիւնը առժամեայ հանգամանք մը միայն կրնայ ունենալ և երկու կողմէն կը փափաքին աւելի բացորոշ կացութիւն մը առաջ բերել, որպէսզի ապագային ոեւէ վէճի պատճառ չտրուի։ 1893ի դաշնադրութիւնները կը տրամադրէին նաեւ որ Մէքոնկ գետին աջ եզերքին վրայ քսանըհինգ քիլօմէթր տեղ չէզոք մնայ. այդ տրամադրութիւնը բռնաբարուած էր 1896ին և 1897ին։ Այդ պատճառով կարգ մը դժուարութիւններ ծագած էին Ֆրանսայի և Սիամի միջեւ. ուստի երկու կողմէն դարմաններ խորհուած էին 1893ի դաշնադրութեան զանազան թերի մասերը լրացնելու համար։ Պ. Տումէ այդ մասին բացորոշ կերպով խօսած է Սիամի թագաւորին հետ։ Բանակցութիւնները թէեւ սկսուած են, բայց դեռ ելք մը յանգած չեն։ Դիտուած է որ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը վերջերս սաէպ տեսակցած է Բարիզի սիամական դեսպանատան գործակատարին հետ։ Դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ ատիկէ կը հետեւցուի թէ Պանքոքի մէջ Շուլալոնկքորնի և Պ. Տումէի միջեւ որոշուած հիմերուն համեմատ մօտերս համաձայնութիւն մը պիտի ստորագրուի Բարիզի մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Անգլիոյ լրագիրները գոհունակութեամբ կը հրատարակեն անգլեւռուսական համաձայնութեան գիրը, բայց կ'ըսեն թէ անիկա Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ վէճի նիւթ ըլլալիք պատճառները մէջտեղէն վերցնելու համար վերջնական հանգամանք մը չունի. նաեւ Չինու տէրութեան բաղդին նկատմամբ ալ կարգադրութիւն մը չըներ։

—Պետերսպուրկէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ Ռուսիոյ կայսրը և կայսրուհին որոշեր են օգոստոսի վերջերը կամ սեպտեմբերի սկիզբները այցելութիւն տալ Անգլիոյ Թագուհիին։

—Ծանուցուեցաւ թէ Հնդկաստանի կուսակալ Լորտ Քըրզընի կողմէ Պարսից ծոցին ներսերը պարսկական հողի վրայ արշաւախումբ մը ղրկուած էր, հակակշռելու համար Կարսէն քանի մը ռուս սպաներու առաքումը՝ որոնց նպատակն է անդրկասպեան երկաթուղոյ գիծը մինչեւ Հնդկական Ովկիանոս երկարելու համար ուսումնասիրութիւններ կատարել։ Այդ պատճառով Պարսկաստանի խնդիրը Անգլիոյ մէջ մեծ կարեւորութիւն ստացած է։ Վերջերս Սըր Ռիչարտ Թէմփլ այդ խնդրին վրայ բանախօսութիւն մը ըրաւ Լոնտոնի մէջ և պարզեց Անգլիոյ ու Ռուսիոյ կացութիւնը Պարսկաստանի հանդէպ։ Սըր Ռիչարտ որ լաւ ուսումնասիրած էր կեդրոնական Ասիոյ խնդիրը, կ'եզրակացնէ թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ կարգադրութիւն մը անհրաժեշտ է Պարսկաստանի մէջ երկու տէրութեանց ազդեցութեանց շրջանակը սահմանելու համար՝ քանի որ Ռուսիա հիւսիսային կողմը կը գտնուի և Անգլիա հարաւային կողմը։ Կ'երեւայ թէ այդ համաձայնութիւնը կարգ մը դժուարութիւններու պիտի հանդիպի, վասն զի ոչ միայն Ռուսիա պիտի չհաւանի, այլ կարելի է Պարսկաստան ալ կարեւոր դիտողութիւններ պիտի ընէ։

ՍՊԱՆԻԱ.—Պատերազմական նախարար Բոլավիէխա զօրավարը վերջերս տեսակցութիւն մը ունենալով լրագրական թղթակցի մը հետ ըսեր է. «Առայժմ իմ պաշտօնարանիս մէջ չեմ կրնար խնայողութիւն ընել, վասն զի պաշտօնս կը պահանջէ երկրին ներքին ապահովութիւնը երաշխաւորել և օտարներու առջեւ ալ յարգելի ընել զայն։ Ելմտացոյցը պէտք է վճարէ անյայտացած երեք բանակներու՝ Քուպայի, Բորթօրիքոյի և Փիլիպպեանց՝ ծախքերը։ Կարելի չէ զօրքերուն թիւը պակսեցնել, որովհետեւ շատ մը վտանգներու հետ Քարլոսեաններուն վրայ ալ պէտք է հսկենք։ Որչափ ատեն որ մեր զինուորական ոյժերը լաւ կազմակերպուած ըլլան, Քարլոսեաններէն չեմ վախնար։ Խաղաղութեան ժամանակի մէջ կ'ապրինք, բայց պէտք չէ մոռնալ թէ մեր բանակը պատերազմի ատենուան պէս հարկ է կազմակերպել։» Զօրավար Բոլավիէխա յետոյ Սպանիոյ քարտէսը ցոյց տալով իր խօսակցին, ըսեր է.

«Չենք կրնար շարունակել այնպէս, ինչպէս որ էինք առաջ։ Սպանիոյ կացութիւնը սքանչելի է, եթէ գիտնանք անկէ օգտուիլ և եթէ ինքզինքնիս ուրիշներէ յարգուելու արժանի վիճակի մը մէջ դնենք, բայց հակառակ պարագային մէջ վտանգը շատ մեծ պիտի ըլլայ։ Ազգային պաշտպանութեան համար յանձնաժողով մը կազմեցի որ ելմտացոյցի մը պէտք ունի առանց ժամանակ կորսնցնելու, ապա թէ ոչ իր ջանքերը ապարդիւն պիտի մնան, ուստի այդ կողմէն խնայողութիւն չեմ կրնար ընել։ Մնաց որ ազգային պաշտպանութեան ելմտացոյցին նկատմամբ չեմ կրնար մանրամասն տեղեկութիւն տալ. և ոչ մէկ երկրի մէջ ատոր վրայ կը խօսին։»

Նախարարը խօսքը աւարտելով յայտարարեց թէ քանի որ միւս տէրութիւնները կ'աւելցնեն իրենց զինուորական ելմտացոյցը, Սպանիա ալ տարբեր կերպով չի կրնար շարժիլ։

—Սպանիոյ ծովային նախարարը, որ հիմա Կարթաքէնա կը գտնուի, յայտարարեր է թէ իր ուղեւորութեան նպատակն է վերկենդանացնել նաւատորմը։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Եոհանէսպուրկէ կը հեռագրեն Մոռնինկ Բոսթի թէ ամբողջ Թրանսվալի մէջ Պուէրներու պաշտօնաթերթ ծանուցուեր է պատրաստ ըլլալ ծանր պատահականութիւններու դէմ։ Նաեւ մեծ գործունէութիւն մը կը նշմարուի Եոհանէսպուրկի և Բրէթորիայի ամրոցներու մէջ։ Եոհանէսպուրկի բնակիչներուն մէջ սկսած է մտահոգութիւն տիրել։

—Երկուշաբթի օրը Քէյփթօունէն Լոնտոն հասած հեռագիրներ անգամ մը եւս կը հաստատէին թէ Անգլիոյ և Թրանսվալի յարաբերութիւնները ժամանակէ ի վեր ձգտեալ են։ Անգլիոյ գաղթային նախարարը նոյն օրը Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարեր է թէ Թրանսվալի կառավարութեան կողմէ պայթուցիկ նիւթերու պատրաստութեան համար մենաշնորհ տրուիլը բռնաբարում մըն է Լոնտոնի պայմանադրութեան 15րդ յօդուածին։ Անգլիական լրագիրները Եոհանէսպուրկէ հեռագիր մը կը հրատարակեն թէ Թրանսվալի մէջ հանրային կարծիքը մտալլուտ տագնապ մը կը գուշակէ և թէ ազդեցիկ շրջանակներու մէջ պատերազմ մը հաւանական կը նկատեն։ Անգլիական ուրիշ լրագիրներ ալ չեն կարծեր որ Թրանսվալ, նոյն իսկ Օռանժի Հանրապետութեան օգնութեամբ, պատերազմի բանուի զօրաւոր դրացիի մը հետ։ Վերջին լուրի մը նայելով Թրանսվալի կառավարութիւնը որոշեր է նկատողութեան առնել անգլիական հպատակներուն բողոքագիրները, ինչ որ պիտի նպաստէ կռուի մը առաջքը առնելու։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՀՐԵԱՆԵՐԸ.— Տէյլի Նիւզ կը ծանուցանէ թէ Նիքոլայէվի մէջ հրեաներու ջարդ մը տեղի ունեցեր է։ Սպաննուած հրեաներէն զատ, ռուս սպայ մը և եօթը զինուոր՝ աւարառութիւնը արգիլել ուզած ըլլալով, սպաննուեր են։ Օրթոտոքս ռուսերը և օտարականները իրենց տուներուն դրանը առջեւ կրօնական պատկերներ դրեր են, բայց օգուտ մը չէ ունեցեր։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Հռոմէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Վիսքոնթի-Վէնոսթա մարքիզը արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը ընդունած ըլլալով, նոր նախարարութիւնը սապէս պիտի կազմուի.— Զօրավար Բէլլու՝ նախարարապետ և ներքին գործոց, Վիսքոնթի-Վէնոսթա մարքիզը՝ արտաքին գործոց, զօրավար Միրրի՝ պատերազմական, դէր-ծովակալ Պէթթօլօ՝ ծովային, Պ. Լաքավա՝ հանրօգուտ շինութեանց, Պ. Պաչչէլլի՝ կրթական, Պ. Պօզէլլի գանձուց և Պ. Սալանտրա՝ ելմտական։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, հինգշաբթի օրը, արտաքին գործոց խորհրդականը յայտարարեց թէ մարտ 20ի իր ըսածներէն ի վեր Անգլիոյ կառավարութիւնը Բէքինի մէջ ո՛և է դիմում չէ ըրած Շանմէնի նաւահանգիստին խնդրին համար։ Անգլիոյ կառավարութիւնը, յարեց Պ. Պրոտրիք, նախ Իտալիոյ նոր նախարարութեան կազմութեանը և անոր փափաքներուն իրեն հաղորդուելուն պիտի սպասէ, որպէսզի յետոյ որոշէ թէ այդ մասին ի՛նչ ձեռնարկ կրնայ ընել Բէքինի մէջ։

—Բէքինէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Հան-Քէուէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, Ռուսիա մօտերս բանակցութեան պիտի ձեռնարկէ իր ստացուածքներուն մէջ գտնուող անգլիացիներուն անշարժական սեփականութեանց իրաւունքին նկատմամբ։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.— Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Պ. Մաք Քինլի մտադիր չէ խիստ պայմաններ առաջարկել Ակուինալտոյի։ Որոշած է պարզապէս պահանջել որ ապստամբները զինաթափ ըլլան։ Վաւերական տեղեկութիւն մը չկայ Ակուինալտոյի բուն իսկ մտադրութեանը վրայ. սակայն կը կարծուի թէ պատրաստ է հնազանդութիւն յայտնելու։

ՌԷՆ-ԷԼՊԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ.—Գերմանիոյ կայսրը պատուիրակ մը կարգեց մասնակցելու այն յանձնաժողովին որ կը զբաղի Ռէնէն Էլպա շինուելիք ջրանցքին ծրագրովը։ Կ'ըսուի թէ Վիլհէլմ կայսրը այդ կերպով կ'ուզէ ցոյց տալ որ շատ կը փափաքի այդ ծրագրին իրագործմանը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ նախագահը մասնաւոր նամակներ ղրկեր է կառավարիչներուն այն քանի մը հարաւային նահանգաց, ուր վերջերս սեւամորթներ Լինչի օրէնքին ենթարկուեցան և ուր սոսկալի չփոթութիւններ կը ծագին։ Պ. Մաք Քինլի խնդրեր է որ կառավարիչները հարկ եղածը ընեն ատոնց վերջ մը տալու համար։ Սպիտակամորթները կը հալածեն սեւամորթները. որսի շուներ կը ղրկեն յանցաւոր կարծուած սեւամորթներու ետեւէն, զանոնք երեւան հանելու և Լինչի օրէնքին ենթարկելու համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԸ.— Հավաս երկուշաբթի թուականով սա ղեկոյցը կը հրատարակէ Ֆրանսայի գաղթային բանակին համար պատրաստուած նոր ծրագրին վրայ.— Նախարարաց Խորհուրդին մէջ, երէկ առտու, խօսուեցաւ գաղթային բանակին վրայ, որուն ծրագիրը ուրբաթ օրուան նիստին կարելի չէր եղած ներկայացնել։ Այդ խօսակցութեան միջոցին պատերազմական նախարար Պ. Քրանց յիշեց թէ նախարարաց Խորհուրդին նախընթաց նիստերուն մէջ ինք կարծիք յայտնած էր գաղթային բանակը վերստին կցելու պատերազմական նախարարութեան։ Պ. Քրանց յարեց թէ նաւահանգիստներու և նաւային կայաններու պաշտպանութիւնը գաղթային բանակէն բոլորովին տարբեր գործ մըն է. ուստի այդ մասին նախարարաց Խորհուրդին առաջարկութիւն մը ընելէ առաջ խնդիրը խնամով պիտի ուսումնասիրէ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Միջերկրականի անգլիական նաւաբաժինը, որ տասներութը մարտանաւերէ կը բաղկանայ, կիրակի Մալթայէն ճամբայ ելեր է Յունաստանի և Տալմացիոյ քանի մը նաւահանգիստները այցելելու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Սոֆիայի մէջ զրոյց կայ թէ կրթական նախարար Պ. Թէոտոր Իվանչով հրաժարեր է։ Կը կարծուի թէ Ֆէրտինանտ իշխանը, որ Ռիլոյի վանքը կը գտնուի, Սոֆիա պիտի երթայ հրաւիրելու Պ. Իվանչովը որ ետ առնէ իր հրաժարականը։

—Սոպրանիէի նոր ընտրութեանց վերջնական արդիւնքը յայտնի եղաւ։ Կառավարական երեսփոխաններէն ընտրուեցան 104, Զանքովեան 24, Քարավէլովեան 19, ընկերվարական 7 և Սթոիլովի կուսակից 3։ Ընտրուած երեսփոխաններուն մէջ տասնի չափը պիտի չվաւերանան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.—Պաշտօնական վիճակագրութիւններու նայելով 1887էն 1896 տասը տարուան միջոցին Ֆրանսայի արտաքին վաճառականութիւնը եղած է իւրաքանչիւր տարուան համար 9,667 միլիոն Փր.։ Այս վիճակը բաղդատելով 1877էն 1886ի տասը տարուան շրջանին հետ, 165 միլիոն Փր ի նուազութիւն մը կը տեսնուի, բայց 1867-76ի տասը տարուան շրջանին հետ եթէ բաղդատուի, ընդհակառակը 1,203 միլիոն Փր ի առաւելութիւն մը կայ։ Աւելի ետ երթալով, այսինքն մինչեւ 1827, այդ թուականին Ֆրանսայի արտաքին վաճառականութեան գումարն էր 1,168 միլիոն Փր. ըսել է թէ եօթանասուն տարուան մէջ այդ թիւը 8,449 միլիոն աւելցած է։ Գալով գլխաւոր երկիրներու հետ Ֆրանսայի ունեցած առեւտրական յարաբերութիւններուն, 1887ին Անգլիայէն Ֆրանսա տարուած ապրանքներու արժէքն է 571 միլիոն Փր. և 1896ին 753 միլիոն։ Ֆրանսա 1887ին Անգլիա ղրկած է 1,010 միլիոն Փր ի ապրանք։ Այդ գումարը 1895ին 1,301 միլիոն և 1897ին 1,172 միլիոն Փր. եղած է։ Գերմանիա 1887ին Ֆրանսա ղրկած է 420 միլիոն Փ.ի ապրանք և 1896ին՝ 584 միլիոն։ Ֆրանսա 1887ին Գերմանիա ղրկած է 362 միլիոն Փր.ի ապրանք և 1896ին ալ 363 միլիոն։

1900Ի ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ.— Հռոմէն հինգշաբթի թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրը հանդիսաւոր կերպով հրատարակուեր է Պապին կոնդակը՝ 1900ի տիեզերական յոբելեանին համար։

ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՄԷՋ ԱՐԿԱԾ.— Սպանիոյ Սորիա գաւառին Քուրկօսէմա գիւղին եկեղեցիին դպիրներու յատուկ տեղը պատարագի միջոցին փլեր է։ Աննկարագրելի խուճապ մը տեղի ունենալով տասներեք հոգի վիրաւորուեր են։ Շատեր ալ թեթեւ վէրքեր ստացեր են։

ՕՏԵՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ անցեալ չորեքշաբթու նաւահանգիստին մօտ ծովեզերքը փլեր է, մեծ վախ պատճառելով ժողովուրդին։ Հողին ընդարձակ մէկ մասը անմիջապէս ծովին մէջ անյայտ եղեր է։ Այս փլուզումները կը վերագրուին ստորերկրեայ ջուրերուն որոնք ծովը թափելու ճամբայ չգտնելով հողին մէջ կը տարածուին և զանոնք իրարմէ կ'անջատեն։ Յանձնաժողով մը կազմուեր է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին հանդիսաւոր կերպով նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին հելլենական դեսպանը ու Ա. Թարգման, Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Պարսկաստանի, Ամերիկայի ու Սպանիոյ դեսպանատանց Ա. Թարգմանները, Կաթոլիկ-Ասորիներու Պատրիարքը իր հետեւորդներով և հարիւր ութսունի չափ օտարազգիներ։ Ներկաներէ ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ.—Պաշտօնի վրայ գտնըւող և անպաշտօն բոլոր նախարարները և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան բոլոր պաշտօնատարները, հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը, դեսպանատանց Ա. Թարգմանները և սեղանաւորական օտար հաստատութեանց տնօրէնները երէկ կայս. պալատ երթալով իսլամական տարեգլուխը շնորհաւորեցին և սենեկապետներու միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, գոհունակութեան հեռագիրներ ուղղուեցան Մէքքէի Էմիրին, Եգիպտոսի Խտիվին, կուսակալներուն և զօրաբանակաց հրամանատարներուն, որոնք Մուհարրէմի առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ղրկած էին կայս. պալատ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Բերայի ու Ղալաթիոյ անգլեւֆրանսական թերթերուն երէկուան թիւին ինչպէս նաեւ այս առտուան Թուրք թերթերուն մէջ հետեւեալ հեռագիրները հրատարակուած են.

«Վանայ Նահանգէն ապրիլ 20 (Հ. Տ.) թուականով կը հեռագրեն թէ Հայոց Զատկին երեք օրերը, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, ամենակատարեալ անդորրութեամբ անցեր են։ Ամբողջ ժողովուրդը բարեմաղթութիւններ ըրեր է Ն. Վեհափառութեան համար։

—Էրզրումի նահանգէն ապրիլ 18 թուականով (Հ. Տ.) կը հեռագրեն թէ ինը հոգիէ բաղկացած աւազակներու խումբ մը ապրիլ 10 22ին, Զէյլինճիք լեռան վրայ, յարձակեր է Մինաս ու Աւաքել անուն անձերուն և Գուրաճէքին գիւղացի ուրիշ անձի մը վրայ որոնք Ռուսիայէն կու գային։ Աւազակները յափշտակեր են անոնց հարիւր ութսուն օսմ. ոսկին. նաեւ ջորեպաններէն դրամ և զանազան գոյքեր առեր են։ Բէյպիւրթ գաւառակին կառավարական պաշտօնեաները այս լուրը իմանալով, անմիջապէս ոստիկան-զինուորներ ղրկեր են այդ աւազակներուն ետեւէն։ Էրզրումի կուսակալութիւնն ալ Բէյպիւրթի գայմագամին հրամայելով հանդերձ որ ամէն միջոց ձեռք առնէ աւազակները ձերբակալելու համար, ինք ալ ոստիկան-զինուորներու ուրիշ խումբ մը ղրկեր է չարագործներուն ետեւէն։ Ուրիշ ոեւէ դէպք չէ պատահած։

—Պիթլիսի նահանգէն ապրիլ 18 (Հ. Տ.) թուականով կը հեռագրեն թէ Զաքուր գիւղախումբի Քոյթանա գիւղէն քանի մը չարագործներ Մէշաք Շէն գիւղին վրայ յարձակելով, քառասուն եզ և ուրիշ անասուններ յափշտակեր են։ Կուսակալութիւնը այդ լուրը առնելուն պէս զօրքերու և ոստիկան-զինուորներու խումբ մը ղրկեր է նոյն գիւղը։ Աւազակները դէմ դրեր և կրակ ըրեր են զինուորներուն վրայ։ Աւազակներէն մէկը սպաննուեր է և տասնըմէկն ալ ձերբակալուելով նահանգին կեդրոնը տարուեր են։ Կողոպտուած արջառները ետ առնուելով իրենց տէրերուն վերադարձուեր են։»

ԱԽԱՋԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Հետեւեալը հրատարակուած է Բերայի ու Ղալաթիոյ անգլեւֆրանսական թերթերուն երէկուան թիւին մէջ.

«Ապրիլ 25ի (Հ. Տ.) գիշերը Ճումայի կողմը, պուլկարական սահմանագլխի գիծին վրայ գտնուող օսմ. պահակները անտառին մէջ մեծ համախմբում մը նշմարեցին։ Այդ խումբէն երեք հոգի բաժնուելով սահմանագիծը անցան։ Օսմ. պահակ զինուորը ազդարարեց որ կենան, բայց անոնք կրակ ըրին։ Ատոր վրայ շրջակայ պահականոցներէն հասած օսմ. զինուորներ այդ տեղը խուզարկեցին։ Այդ երեք յարձակողներէն մէկը անյայտացաւ և միւս երկուքը փախան։ Հետեւեալ օրը գետակի մը մօտ ձերբակալուեցաւ Եորկի Իվանչօ անուն մարդ մը վիրաւոր և Շնայտըր հրացանով զինուած։ Սահմանագիծին մօտ գտնուեցան նաեւ վիրաւոր մարդ մը և երկու գլխարկ։ Եորկի յարցաքննուելով յայտարարեց թէ վերստին սահմանագիծը անցնողներն են Սթոյքօ և Խրիսթօ՝ երկուքն ալ Նիքլաչքա գիւղացի։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանը այսօր կը փոխադրուի իր ամարանոցը՝ Թարապիա։

ՌՈՒՍ դեսպանատան պահականաւը Չերնամորեց Սեվաստոփոլ պիտի երթայ. անոր տեղ Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի գայ նոյն ձեւով ուրիշ պահականաւ մը՝ Թերէց որ անցեալ տարի հոս գտնուած է իբրեւ պահականաւ։

ԹԷՆՊԷՔԻԻ ՌԷԺԻՆ բողոքած ըլլալով որ այս օրերս մաքսանենգութիւնը շատցած է, ձեռնհաս իշխանութիւնը հրահանգ ղրկեց ամէն կողմ որ խիստ հսկողութիւն կատարուի։

ՄԶԿԻԹՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ.—Իգտամ ցաւելով կը պատմէ թէ Պոլսոյ նշանաւոր մզկիթներու պաշտօնեաները սրբարաններու մէջ կը սպասեն օտարազգի զբօսաշրջիկներու և ետեւնին վազելով մզկիթին դուռները կը բանան ու անոնց կ'առաջնորդեն, սակայն օտարազգիներուն մեկնելու միջոցին մարդ գլուխ տասը տասնըհինգ ղրշ. դրամական պարգեւ կը պահանջեն։ Իգտամ այս առթիւ Էվգաֆի նախարարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ԱԼԻՒՐՆԵՐԸ.—Մայրաքաղաքիս ալիւրի վաճառականները այս օրերս մտածման գլխաւոր առարկայ մը ունին այն ամերիկեան ալիւրներուն համար որոնք շատ աժան գինով օսմ. երկիրները կը բերուին։ Ամերիկացիները տասներեք տեսակ ալիւր կը ղրկեն իւրաքանչիւր պարկը հարիւրէն մինչեւ 37 ղրուշի։ Ատոնցմէ գլխաւորաբար 37, 41.5, 47.5 և 72 ղրուշնոցները օսմ. երկիրներու մէջ կը սպառին։ Նիւ Եորքի հրապարակին մէջ ծանուցուեր է թէ Նիւ Եորքէն Կ. Պոլիս իւրաքանչիւր հարիւր քիլօ ալիւրը 26 ղրուշ ծախքով կը ղրկուի, մաքսն ալ միասին հաշուելով։ Այս վիճակին նպաստած է նաեւ օսմ. նաւահանգիստներու և Ամերիկայի միջեւ շոգենաւային ուղղակի երթեւեկութիւն կատարուիլը։ Ամերիկեան ալիւրներու այս աժանութեան պատճառաւ թէ՛ տեղական և թէ Մարսիլիայէն, Թրիեսթէէն ու Ճէնովայէն բերուած ալիւրներն ալ պիտի վնասուին։

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹ.—Ձեռնհաս իշխանութիւնը նկատելով որ վաճառատուներու կողմէ տրուած փաթուրաներու վրայ քըսան փարանոց օրինական դրոշմաթուղթը չի փակցուիր, հրահանգ ուղղեց ամէն կողմ ուշադրութիւն ընել և պատճառ չտալ տէրութեան գանձուն հասոյթներուն նուազելուն։

Բ. ԴՈՒՌԸ, հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան տեղեկագրին վրայ, հրահանգ ղրկեց հարկ եղած տեղերը որ ուշադրութիւն ընեն խճուղիներու շինութեան աշխատելու փոխարէն սահմանուած տուրքին գանձմանը և ամէն ջանք ընեն խճուղիներու շինութեանը համար։

ՆԱՀԱՆԳԱՑ երկրագործական պաշտօնեաներու պարտականութիւնները գծող հրահանգին վրայ յաւելումներ եղած են որոնք ծրագրի ձեւով Բ. Դրան պիտի մատուցուին քննուելու համար։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ կառավարական արկղէն երեսուն հազար ոսկի գողցող՝ հասոյթներու քարտուղար Մուսթաֆա էֆ.ի և ընկերներուն դատը Էտիրնէ փոխադրուած ըլլալով, դատավարութիւնը անցեալ երեքշաբթի սկսեր է տեղւոյն վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին առջեւ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը կրկին անգամ հրահանգ ուղղելով ամէն կողմ ծանոյց թէ ոսկին և մէճիտիէին տարբերութիւնը՝ մէճիտիէն 19 ղրուշի հաշուով, պէտք է երկու ղրուշ երեսուն փարա ըլլայ, սակայն գնումներու և պարտքի փոխարէն անհատներու ըլլալիք վճարմանց առթիւ եթէ հրապարակի գնոյն եւ այդ որոշեալ սակին միջեւ տարբերութիւն մը ըլլայ և պահանջատէրերը չուզեն երկու ղրուշ երեսուն փարայի հաշուով ընդունիլ և մէճիտիէ ալ չգտնուի, այն պարագային պէտք է ոսկիները մէճիտիէի փոխել և վճարումները մէճիտիէով կատարել։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ընդհանուր քննիչ Տոքթ. Քոչոնի Թօրէն երեքշաբթի թուականով հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է առողջապահական վարչութեան.—«Այս առտու հոս ժամանեցի։ Ճիւղերը այցելեցի։ Ուխտաւորները գոհ են։ Հիւսէյնիէի և Ֆայում շոգենաւերէն ուխտաւորներու ցամաք ելլելը վաղը կ'աւարտի։ Սովորական հիւանդութենէ տառապող քառասուն ուխտաւորներ կան հիւանդանոցին մէջ։ Սնունդը լաւ է և ջուրը առատ։»

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ մէջ Սէնայի վարժարանի մը հիմնարկէքը կատարուեր է։

ԹԱՓՈՒԻ հասոյթին յետնեալ մասերը գանձելու համար պաշտօնեաներ կարգուած էին հարիւրին չորս վարձքով և մէկ կամ երկու երաշխաւորով։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը այդ գանձումները աւելի փութացնելու նպատակով ուրիշ միջոցներ ալ որոշած և տեղեկագրած է Բ. Դրան։

ԿԱՐՄԻՐ ԾՈՎԻ ՓԱՐՈՍՆԵՐԸ.— Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդականը յայտարարեր է թէ օսմ. կառավարութիւնը արտօնած է Կարմիր ծովի մէջ նոր փարոսներու զետեղուիլը և թէ օսմ. կառավարութիւնը նոր տուրք մը պիտի չառնէ նաւերէն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանը Քաղաքային Արժանիք պատուանշանի Ա. աստիճանը տուաւ Բ. Դրան առաջին Թարգմանիչ Տավուտ էֆ.ի։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Իտալիոյ դեսպանը առջի օրը, Ֆրանսական դեսպանատունը երթալով տեսակցեցաւ Պ. Քոնսթանի հետ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Ռատոսլավովի կուսակցութեան պետերէն սեղանաւոր Պ. Քալոբով, որ Պուլկարիոյ ներքին գործոց նախարարին բարեկամն էր, անցեալ օր Սոֆիայի մէջ անձնասպան եղեր է։ Կ'ըսուի թէ անձնական գործերը աւրուած ըլլալուն համար վերջ տուեր է իր կեանքին։

ՎԱԳՖ ՀՈՂԵՐ.—Ձեռնհաս իշխանութիւնը հրահանգ ստացաւ թէ վագֆ հողերու վրայ շէնք կառուցանելու համար երբ արտօնութիւն ուզուի, պէտք է նախ Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դրան կարծիքը առնել և օրէնքին համաձայն քննութիւն կատարել։

ՄՇՈՒՇ.—Սեւ ծովի մէջ քանի օրէ ի վեր թանձր մշուշ մը կը տիրէ և այդ պատճառով նաւային արկածներ կը պատահին։ Ձեռնհաս անձեր կ'ըսեն թէ մինչեւ հիմա տեսնուած չէ որ Սեւ ծովի մէջ շաբաթներով այդչափ թանձր մշուշ մը տեւէ։

ՊԷՕՅԻՒՔՏԷՐԷԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Պետական Խորհուրդը որոշեց որ Պէօյիւքտէրէի մեծ հրդեհէն այրած տուներուն տեղ փայտաշէն շինելու համար արտօնութիւն տրուի։ Այս որոշումը մատուցուեցաւ ձեռնհաս իշխանութեան։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ.—Դատական Նախարարութիւնը շրջաբերականով մը ծանոյց ամէն կողմ թէ դատական գործառնութիւններու մէջ հարկ չկայ Օսմ. Պանքայէն երաշխաւոր ուզել, այլ նոյն հաստատութեան կողմէ տրուած մուրհակով մը բաւականանալու է։

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ մէջ, երէկ, խանութճի Օսմանի կինը ինքզինքը տանը ջրհորը նետեց, բայց շուտով ազատեցաւ։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.—Երէկ առտու Պոլսոյ Պայազիտ թաղէն անցնող և ապակի բեռցած սայլի մը ձիերը խրտչելով սկսան դէպի Մէրճան արշաւել. հոն ճաշարանի մը ապակեփեղկերը կոտրտեցին. այդ միջոցին կառքը և մէջը գտնուած ապակիներն ալ կոտրտեցան։ Ձիերը աւելի խրտչելով սկսան Մէրճանէն վար արշաւել սայլին մէկ անիւը միայն քաշելով, բայց ոստիկանները հասնելով բռնեցին։ Մէհմէտ անուն մարդ մը ձիերուն տակ մնալով վիրաւորուեցաւ։ Կառապանը Ալի ձերբակալուեցաւ։

ԳԻՆՈՎՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ.—Ճուլամերկի մէջ Հանա անուն նեստորական մը, բաւական արբեցած, իր եղբօրը տունը գացեր և հոն նորէն օղի խմելով ուզեր է իր եղբօրը կնոջ պատիւը բռնաբարել, բայց կինը օղիի շիշը անոր գլխուն զարնելով վիրաւորեր է։ Հանա կատղելով ատրճանակը քաշեր և վայրկենապէս սպաններ է խեղճ կինը։ Գիւղացիները իմանալով ոճրին վայրը փութացեր և ուզեր են ձերբակալել, բայց Հանա նոյն ատրճանակով ինքնասպան եղեր է։

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵՒ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ
ԱՐՇԱԼՈՅՍ

Ղալաթիա, Վօյվօտա, 108 թիւ Արշալոյս ճաշարան-գարեջրատունը պիտի բացուի, յառաջիկայ երկուշաբթի օր, ճաշարանապետ Մարաշցի Հաճի Կարապետ աղա Սրբահամեանի ձեռամբ։

Վերոյիշեալ ազգայինը որ ծանօթ է իր ճարտարութեամբ, ոչ միայն պիտի գոհացնէ իր բոլոր յաճախորդները, գործածած նիւթերու տեսակին ընտրութեամբ և կերակուրներու պատրաստութեան մաքրութեամբ, ինչպէս նաեւ սպասարկութեան արագութեամբ, այլ նաեւ ստանձնած է Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցին ամսական կէս օսմանեան ոսկի յատկացնել, սկսեալ յառաջիկայ մայիսի սկիզբէն, այդ գումարը ճաշարանին յաջողութեան աստիճանին հետ բարձրացնելու պայմանաւ։

Խիստ գոհացուցիչ գիներով ու նպաստաւոր պայմաններով մասնաւորներու տուները ճաշ կը ղրկէ։ 334 2—15

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վաղը, Աշխարհամատրան կիրակի, Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն օծման 68րդ տարեդարձը ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը հրաւիրուած է Ս. Պատարագ մատուցանել յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ։ Ժամերգութիւնը պիտի սկսի ժամը կէսին, իսկ Պատարագը 3ին։ Գիւղին քարոզիչ Տ. Գնէլ վարդապետ և Թաղ. Խորհուրդի դիւանը այսօր, միջօրէէն ետքը, Ս. Պատրիարք Հայրը Խասգիւղ պիտի առաջնորդեն ուր ներկայ պիտի գտնուի իրիկուան ժամերգութեան։

—Բերայի Թաղ. Խորհուրդը վերջապէս Շիշլիի գերեզմանատան յանձնաժողովին յանձնեց այդ գերեզմանատան վերաբերող տոմարները, կնիքը, ևայլն, զորս իր քով կը պահէր իրաւասութեան խնդրի մը պատճառաւ։

—Արմաշի Դպրեվանքին փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան՝ որ մայրաքաղաքս գալու մտադիր էր, «Քառասուն մանկունք»ի աղբիւրին շինութեան և ուրիշ վանական գործերով զբաղած ըլլալով՝ յետաձգած է իր ուղևորութիւնը։ Որբախնամ Տ. Տիրայր վարդապետ միայն եկաւ նախընթաց իրիկուն և Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ։

—Ուսումնական Խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ Բերայի արհեստանոցին մէջ, ատենապետութեամբ Տօքթ. Թորգոմեան էֆէնտիի որ ետ առած է իր հրաժարականը՝ Քաղաքական Ժողովոյ կրկնակի մերժմանց և իր պաշտօնակիցներուն ըստիպմանը վրայ։

1.—Խորհուրդը պէտք տեսաւ վերստին խնդրել Քաղ. Ժողովէն որ հաճի կրթական տեսչի ծախուց համար որոշ գումար մը սահմանել ներկայ տարւոյ ելմտացոյցին մէջ, և միւս կողմէ նկատելով որ իր պաշտօնավարութեան օրինական պայմանաժամը լրացած է, որոշեց փութացնել իր պաշտօնավարութեան տեղեկագրին պատրաստութիւնը։

2.—Սկիւտար Ս. Խաչ Թաղի ազգային վարժարանին ի նպաստ վիճակահանութեան մը կազմակերպութեան պէտքը հաստատեց և որոշեց այս մասին կարեւորը յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

3.—Քանթարճեան Յարութիւն էֆ.ի պատրաստած «Նախաշաւիղ Ֆրանսերէն լեզուի» անուն դասագրքին նկատմամբ լսելէ յետոյ տեղեկագիրը Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեանի որուն քննութեան յանձնուած էր, մերժեց անոր վաւերացումը իբրեւ անյարմար՝ ազգ. տարրական նախակրթարաններու։

4.—Մէկ քանի գաւառական աղքատ վարժարաններու համար դասագրքեր խնդրուած ըլլալով, Գրենական Յանձնաժողովին յանձնեց՝ գոհացում տալ այդ պէտքերուն։

—Իր հրատարակութիւններովը ծանօթ Տ. Գիւտ քահանայ Աղանեան վերջերս Թիֆլիզի մէջ հրատարակեր է Պարոնեանի Արեւելեան Ատամնաբոյժ կատակերգութիւնը որ առաջին անգամ 1869ին տպուած էր Կ. Պոլիս։

—Երէկ առաւօտ, յուղարկաւորներու խուռն և ընտրեալ բազմութիւն մը, որուն մէջ օտարազգի պատուաւոր անձնաւորութիւններ ալ կային, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին փութացած էր՝ ներկայ գտնուելու հանգուցեալ Յարութիւն էֆ. Նորատունկեանի յուղարկաւորութեան որ կատարուեցաւ հանդիսաւոր կերպով։ Արարողութեանց նախագահեց Ս. Պատրիարք Հայրը՝ շրջապատուած Տ. Վահրամ Մանկունի, Տ. Հմայեակ Դիմաքսեան, Տ. Գէորգ Երէցեան և Տ. Գաբրիէլ Ճէվահիրճեան եպիսկոպոսներէն, չորս վարդապետներէ ու քահանայական դասէն որուն մէջ էր նաև Օրթագիւղի աւագերէց Տ. Սահակ Ա. քահանան։

Դագաղը, մանիշակազարդ խաչերով ու ծաղկեպսակներով ծածկուած, շրջապատուած էր կերոններով զորս բռնած էին ընտանեկան բարեկամներ։ Յուղարկաւորներու բազմութեան մէջ կը նշմարուէին ազգին գրեթէ բոլոր ծանօթ դէմքերը, պետական պաշտօնատարներ, առեւտրական ու սեղանաւորական դասը, Պատրիարքարանի Ժողովներու անդամներ, և այլն։ Ցաւակից մտերիմներ շրջապատած էին հանգուցելոյն զաւակները՝ Միքայէլ, Հրանտ և Ներսէս էֆ.ները ու հօրեղբօրորդին՝ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեան, որոնք սգակիր էին։

Ս. Պատրիարք Հայրը, յուզուած շեշտերով գեղեցիկ դամբանական մը խօսեցաւ, թուելով հանգուցելոյն անձնական արժանիքը ու բարեմասնութիւնները եւ մանաւանդ շեշտելով անոր աշխատասիրութիւնը ու աննկուն կամքը որով վհատիլ չէր գիտեր դժուարութեանց հանդէպ։ Ս. Պատրիարք Հայրը խօսելով նաև Յարութիւն էֆէնտիին ազգային շրջանակի մէջ ունեցած գործունէութեանը վրայ, յիշեց Օրթագիւղի և Ղալաթիոյ եկեղեցիներուն ու դպրոցներուն վերաշինութեան մէջ անոր ունեցած մասնակցութեան կարեւոր բաժինը, և Խնամակալութեան ու Թաղ. Խորհուրդի անդամակցութիւնը։ Ն. Սրբազնութիւնը յարեց թէ «Հանգուցեալը անձնական մտերիմ բարեկամս եղած ըլլալով, կարի յուզուած եմ իր դագաղին առջեւ, և թերեւս չկրցայ ըստ արժանւոյն ի վեր հանել անոր բոլոր ձիրքերը. դուք որ մօտէն տեղեակ էիք իր կեանքին, կրնաք լրացնել զայնս ձեր դատողութեամբ»։ Ի վերջոյ մաղթեց որ հանգուցելոյն համբաւը ու ընկերային դիրքը պահեն և շարունակեն հանգուցելոյն որդիները որոնք արդէն սկսած են մէյմէկ կարեւոր ասպարէզ ընդգրկել։ Ս. Պատրիարքը դամբանականը աւարտեց, հանգիստ մաղթելով հանգուցելոյն հոգւոյն և օրհնելով բոլոր ներկաները։

Յաւարտ դամբանականին, հանդիսաւոր թափօրով տաճարէն դուրս հանուեցաւ դագաղը որուն ծոպերը բռնած էին Փօնսիմոնթէն էֆ. Քարաթէօտորի, Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան, Եղիաս էֆ. Չայեան, Պ. Լէօնիտաս Զարիֆի, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան և Սարգիս էֆ. Թաշճեան։ Եկեղեցւոյ բակին մէջ, Նորատունկեան երեք եղբայրները եւ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան ընդունեցին յուղարկաւորներուն ցաւակցութիւնը։ Յետոյ, դագաղը դրուելով քառաձի մեռելակառքի մը մէջ ու պսակներով ծածկուած, Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը փոխադրուեցաւ։ Նորատունկեան գերդաստանին ազգականներն ու բարեկամները 30ի չափ կառքերով հետեւեցան մեռելակիր կառքին մինչեւ գերեզմանատուն ուր թաղման կարգը կատարեց հանգուցելոյն տանիէրէց Տ. Յովհաննէս Ա. քահանայ Մկրեան և մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Հանգուցեալ Յարութիւն էֆ. Նորատունկեանի դագաղին ծաղկեայ խաչեր ու ծաղկեպսակներ նուիրած էին՝ այրի Տիկին Մաքրուհի Յ. Նորատունկեան ու զաւակները, Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Թաղ. Խորհուրդ Օրթագիւղի, Հոգաբարձութիւն Օրթագիւղի Ս. Թարգմանչաց և Հռիփսիմեանց վարժարաններուն, Թաղ. Խորհուրդ Բերայի, Աղքատախնամ Բերայի, Տիկին Վասիլուհի Մարկոսեան, Օրիորդք Զարուհի և Հերիքա Եուսուֆեան, Տիկին Աննիկ Մ. Ճանըմեան, Սեպուհ պէյ Մաքսուտ, Տէր և Տիկին Յովհաննէս Յակոբեան, Պ. Նէջարք Քասթէլլի, Պ. և Տիկին Լէվիս Միճձի, Մկրտիչ էֆ. Գազանճեան, Զարեհ և Երուանդ էֆէնտիք Եուսուֆեան, Յարութիւն էֆ. Ագնաւոր, Գրիգոր էֆ. Սէլիմիլէճեան, Մանուէլ էֆ. Շնորհք, Մկրտիչ էֆ. Թոգաթլեան, ևայլն։

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, հանգուցեալը իր բնակութիւնը կանուխէն Բրինքիփօ փոխադրած էր, բժիշկներուն խորհրդով, օդափոխութեան համար, որ անօգուտ եղաւ սակայն՝ բժշկական ամէն դարմաններու և ընտանեկան խնամքներու հակառակ, և լեարդի հիւանդութիւնը, որով կը տառապէր, վերջ տուաւ անոր կեանքին, խոր սուգի մէջ համակելով իր տունը և ամբողջ Նորատունկեան ընտանիքը։

—Երէկ ժամ 8 ուկէսին Գատըգիւղի Ս. Թադէոս եկեղեցւոյն մէջ, ընտրեալ բազմութեան մը ներկայութեամբ, կատարուեցաւ Անտոն էֆ. Աղասեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը, նախագահութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Ալէաթճեանի. ներկայ էր նաեւ Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան։ Դագաղը շրջապատած էին Ազգ. Հիւանդանոցի քսան սաներ ինչպէս նաեւ Սալանդարեան վարժարանի սանուհիները որոնք յատկապէս եկած էին ի նշան ցաւակցութեան։ Ներկայ էին նաև Հօմ Սքուլի վարժուհիներէն ոմանք։ Եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն ետքը, հանդիսաւոր թափօրով դուրս հանուեցաւ դագաղը որուն ծոպերը բռնած էին՝ Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան, Սահակ էֆ. Ղազարոսեան, Ագաթան էֆ. Թանձթալըան, Գառնիկ էֆ. Յովակիմեան, Մաքսուտ էֆ. Հարէնց և Մուրատեան էֆ.։ Սալանդարեան վարժարանին սանուհիներէն մէկը, եկեղեցւոյ բակին մէջ սրտայոյզ քանի մը խօսք արտասանեց իր ընկերուհիներուն կողմէ, որմէ ետքը հանգուցելոյն մարմինը փոխադրուեցաւ գիւղին գերեզմանատունը ուր ամփոփուեցաւ։ Բազմաթիւ բարեկամներ, մասնաւորապէս Գատըգիւղի ծանօթ ազգայինները, մինչեւ գերեզմանատուն հետեւեցան դագաղին։

Անտոն էֆ. Աղասեան իր մասնակցութեան համեստ բաժինը ունեցած էր ազգ. գործերու մէջ, արդիւնաւոր կերպով անդամակցած ըլլալով Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդին և վարժարաններու Հոգաբարձութեան, ինչպէս ժամանակ մըն ալ Տնտեսական Խորհուրդին։ Իր երիտասարդութեանը ժամանակ, զոր անցուցած է Իզմիր, աւելի եռանդուն աշխատող մը եղած էր այնտեղ, Առաջնորդարանի Ժողովներուն ու կրթական հաստատութիւններուն մէջ։ Հանգուցեալը սիրայօժար մասնակցած էր միշտ ամէն կրթական ու բարեգործական հանգանակութեանց և իրմէ խնդրուած որ և է նպաստ ու աջակցութիւն չէր զլանար. իր և իր տիկնոջ հոգածութեան առարկան էր մասնաւորապէս Ազգ. Հիւանդանոցը որուն սաները արժանաւոր յարգանք մը մատուցին երէկ իր դագաղին։

Ս. Պատրիարք Հայրը իր այցետոմսը ղրկած է այրի Տիկին Աղասեանի, ի նշան ցաւակցութեան։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Անտոն էֆ. Աղասեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս.

Տեարք՝ Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան 108, Գրիգոր էֆ. Սլեանաքեան 108, Գրիգոր էֆ. Եվրէնեան 108, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան 108, Տիգրան էֆ. Մանուկեան 108, Գառնիկ էֆ. Համբարձումեան 108, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան 108, Տ. և Թ. էֆ. Բարաղամեան 108, Արտաշէս էֆ. Ֆնտըքլեան 108, Մուրատ էֆ. Ալաճաճեան 108, Զարեհ էֆ. Տիլպէր 108, Նշան էֆ. Գազազեան 108, Տէր եւ Տիկին Թ. էֆէնտի Գարակէօզեան 324, Տիկին Վասիլուհի Ն. Գարակէօզեան 216, Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան 216, Մեսրոպ էֆ. Ֆէնէրճեան 108, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան 1 ½ ոսկի, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գազանճեան 324, Թանձթալըբունեան Եղբարք 200, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան 108, Յովհաննէս էֆ. Գարակէօզեան 108, Տէր եւ Տիկին Զարմայր Ճշմարտախօսեան 108։

—Հանգուցեալ Յարութիւն էֆ. Նորատունկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս։ Տեարք՝ Յարութիւն էֆ. Ասլանեան 108, Զարեհ էֆ Տիլպէր 108։

—Հանգուցեալ Կարապետ էֆ. Պալըրկեանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցիս՝ Սարգիս էֆ. Թաշճեան և Գրիգոր էֆ. Մ. Յակոբեան։ (Հոգաբարձութիւն)

Յառաջիկայ կիրակի 2, մայիս, Գեր. Տ. Հմայեակ Սրբազան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ և պաշտօն մատուցանել Թաղիս եկեղեցւոյն մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալ Պետրոս էֆ. Գարակէօզեանի։

Ի դիմաց Թաղ. Խոր. Նարլը Գաբուի

Ատենադպիր — Ատենապետ

Տ. ՆՇԱՍԹԱՃԵԱՆ — Լ. ԵՐԿԱՆԵԱՆ

30 ապրիլ 99 — 336 — 2—2

ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ ՄԱՍԻՍԻ 10րդ. թիւը հրապարակ կ'ելլէ այսօր, սովորականին պէս հատը 2 ղրուշի, և հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Արգոս, Համոզում և պարտաւորութիւն.— Եղիա Տէմիրճիպաշեան, Գրամարտ.—Արամ Անտոնեան, Ռուսահայ գրականութենէն. — Հուր Հայրան. Խօսք ընդ Աստուծոյ.—Լեւոն Սեղբոսեան. Դեբաստանուհին (Վէպ).—Կարօ, Խզուած լարեր ու Թրթռուն Թելեր (Պրճռկուած կարծ, Պրիսմակ, Նուէր).—Նարկիս, Ի՞նչ պէտք է ըլլան մեր կիները.— Մ. Շ., ռուս և անգլիական համաձայնութիւնը։

ԾԱՂԻԿ երգիծաբանական շաբաթաթերթի 43րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ նիւթ-պարունակութեամբ.— Տարեկան 50, վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Ծաղիկի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

ՆՈՐ ԲԻԷՌ ՎՕՆ

(Նամակ Պաքուէ)

Կարդալով Արեւելքի 3994 թիւին մէջ՝ ասկէ մօտ երկու տարի առաջ Պաքուի գործուած ոճրի մը առթիւ գրուածները, անձամբ այդ դէպքերուն ականատես ու տեղեակ ըլլալով, կ'ուզեմ քանի մը տեղեկութիւններ ալ ես տալ։

Աւելորդ է ըսել թէ թղթակցին գրածները ճիշդ են. արդէն ով որ դատապարտուած երիտասարդը մօտէն կը ճանչնայ, չէ կրող փոքր կասկած մը անգամ ունենալ անոր վրայ։

Միայն մութ տեղ մը որ կայ գրածներուն մէջ, այն է թէ ինչպէս կ'ըլլայ որ դատապարտեալ Սեպուհին եղբայրներուն կողմէ վարձուած փաստաբանը, դատը տեսնուելու օրը իսկ, չուզեր պաշտպանել Սեպուհը եւ խոյս կու տայ։

Այդ կէտը ի հարկէ մութ պիտի մնայ անոնց համար որոնք լաւ մը տեղեակ չեն այս խնդրին. ասոր պատճառը դժուար չէ բացատրել, եթէ գիտցուի թէ անբաղդ զոհին՝ Պերճին հայրը, սկիզբէն ի վեր կ'ուզէր ու կ'աշխատէր որ Սեպուհ իբր յանցաւոր ճանչցուի, և իր այս փափաքին հասնելը դժուար չէր, քանի որ . . . հարուստ էր։

Գալով դատաստանի վճռին Սեպուհի աննպաստ ըլլալուն, ատիկա կրնայ սապէս բացատրուիլ. ոճրին տեղի ունեցած իրիկունն իսկ, Սեպուհը կաշկանդուած վիճակի մէջ գտնողներն էին՝ Պերճի հօրը մէկ գործակատարը ու գիւղացի մը. գտնուելէն վերջը երբ այդ գործակատարին հարցուեցաւ թէ ի՞նչ վիճակի մէջ գտաւ Սեպուհը, պատասխանեց «երբ զինքը գտայ, ոտքերը, նոյնպէս ձեռքերը ետին դարձուած, ամուր կերպով կապուած էին, այնպէս որ ստիպուեցայ դանակով քակել. բերանն ալ լաթ մը թխմուած էր»։ Սակայն, երբ զայն դատարանը հարցաքննեցին, ի՞նչ պատասխան տայ աղէկ. կ'ըսէ թէ «երբ Սեպուհը գտայ, ձեռքերը առջեւի կողմը ու ոտքերն ալ թոյլ կերպով կապուած էին. լաթն ալ բերնէն վար ինկած էր»։ Դատարանն ալ գլխաւորաբար այս յայտարարութեանը վրայ հիմնուած, վճիռը տուաւ։

Այժմ Սեպուհի եղբայրները կ'աշխատին նորանոր միջոցներով այդ վճիռը բեկանել. պիտի կրնա՞ն յաջողիլ, դժուար է ըսել։

Պաքու — ՏԵՂԵԱԿ

Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ եղանակին համեմատ անգլիական և գաղղիական գործարաններու լաւագոյն և դիմացկուն քօսթիւմցուներ, բանթօլօններ, տեսակ տեսակ շայագներ. անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահչէ-Գաբու Համիտիէ ճատտէսի թիւ 38, Յովհաննէս Կիւմիւշեանի վաճառատունը։ 23—70

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Մայիս 10ի թերթերէն)

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԵՐԻ ԵՒ ՈՒԻԼԵԸՄ ՀԱՐՔՈՐԹ.—Անգլիոյ ազատական կուսակցութեան պետերէն Սըր Ուիլեըմ Հարքորթ երկուշաբթի օրը ճառ մը խօսելով խստիւ պախարակեր է Լորտ Ռոզպէրին, ըսելով որ անոր խօսքերը ազատական կուսակցութեան անկումին պատճառ պիտի ըլլան և թէ ասկէ վերջը պատշաճ չէ Լորտ Ռոզպէրին իբրեւ կուսակցապետ մը նկատել։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՉԻՆ.— Ամերիկեան կառավարութիւնը ուզած ըլլալով որ Չինացիներուն Ամերիկա գաղթումը արգիլող կանոնագիրը Քուպայի համար ալ գործադրուի, Չինու կառավարութիւնը բողոքեր է։

ՄԱՏԱԿԱՍԿԱՐ.—Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց վաթսուն միլիոն ֆր. յատկացնել Մատակասքարի մէջ երկաթուղիի գիծեր շինելու համար։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ.—Այս օրերս մտերմական նամակներ կը փոխանակուին Աֆղանիստանի էմիրին և Հնդկաստանի փոխարքային միջեւ։ Անգլիոյ և Աֆղանիստանի քաղաքական յարաբերութիւնները բարեկամական հանգամանք մը առեր են։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթէի նախաձեռնութեամբ անգլիացի քանի մը դրամատէրներ հաւաներ են ութ միլիոն անգլիական ոսկի դրամագլուխով Բեդերսպուրկի մէջ պանքա մը հաստատել՝ Ռուսիոյ ճարտարարուեստին զարգացմանը նպաստելու համար։ Ասկէ վերջը Ռուսիոյ մէջ մեծամեծ ձեռնարկներ պիտի տրուին անգլիացիներուն։

ՊՈՒՍՏԱՅԵԱՆՆԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ռուսիա բնակող պուստայականներուն կողմէ պատգամաւորութիւն մը Պանքոք ժամաներ է, ուր Սիամի թագաւորէն արտօնութիւն պիտի խնդրէ Պուստայի մասունքներուն մէկ մասը Ռուսիա փոխադրել։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Յունիսին անգլիական նաւաբաժին մը պիտի այցելէ Սպանիոյ նաւահանգիստները։

Պ. ՄԱՔ ՔԻՆԼԻ.—Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Մաք Քինլի ջղային տկարութենէ կը տառապի։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.— Ռուս կառավարութիւնը երկաթուղիի գիծ մը շինել կու տայ Բորթ Արթուրի և Թա-Լիէն-Ուանի միջեւ։ Այդ գիծը անպատճառ պիտի աւարտի մինչեւ նոյեմբերի սկիզբները։

ՓԻԼԻՓՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.— Օթիս զօրավարը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Ուաշինկթըն.

Ապստամբներուն տկարութիւնը ամէն օր աւելի կը շեշտուի։ Մեր կացութիւնը հետեւեալն է.—Լօութըն զօրավարը Մալօլին և Պալինակ կը գտնուի։ Արձ սկաուտներու խումբեր դէպ ի հիւսիս և արեւելք ղրկուեցան։ Մաք Արթըր զօրավարը Սան-Ֆէրնանտօ կը գտնուի։ Մանիլայէն մինչեւ հիւսիսային մասերուն մէջ բնակող այն գիւղացիները որոնք փախած էին, իրենց տեղերը կը վերադառնան և դժգոհութիւն մը չունին։ Գետակին մէջ յառաջացող այն թնդանօթակիրները, որոնք բանակին պիտի աջակցին, մաքրած են երկիրը՝ զօրավար Մաք Արթըրի բանակատեղին արեւմտեան կողմը։

—Ուօթսըն դեր-ծովակալը հրաման ըստացաւ Տիուէյ ծովակալին յաջորդել, երբ այս վերջին յարմար դատէ հեռանալ Փիլիփփեաններէն։

—Սպանիոյ պատերազմական նախարարը հեռագրեց Ռիոս զօրավարին թէ թէ երբ յարմար դատէ կրնայ Սպանիա վերադառնալ։

—Մանիլայէն կը հեռագրեն երկուշաբթի թուականով թէ Սէքսմոանի մօտ ամրացած ապստամբները կրակ բացեր են՝ Սան Ֆէրնանտօ գետակն ի վեր գացող ամերիկեան երկու թնդանօթակիրի վրայ, որոնք պատասխանելով կրցեր են դադրեցնել տալ ապստամբներուն կրակը։ Թնդանօթակիրները յետոյ մինչեւ Կուաս-կուա քաղաքին առջեւ երթալ և զայն ռմբակոծելէ ետքը Մանիլա դարձեր են, ուրկէ պաշար առնելով Մաք Արթըր զօրավարին բանակատեղը պիտի տանին։ Ապստամբները հիմակ երկու մասի բաժնուած են. մէկը՝ Մասքարտոյի հրամանատարութեան տակ՝ Սան Ֆէրնանտոյի արեւմտեան կողմը կը գտնուի և միւսը՝ որուն հրամանատարն է Անթոնիօ Լունա՝ հիւսիսային կողմը։ Ասոնց երկուքն ալ կը պնդեն թէ իրենք են Փիլիփփեանց ընդհանուր հրամանատարները։ Կը կարծուի թէ Լունայի զօրքերը դէպ ի Սան-Իզիտոր նահանջեն։ Ակուինալտօ հրամայեր է զինուորական ատեան մը առջեւ դատել Մասքարտօ հրամանատարը, ամբաստանելով որ Սան-Թոմայի ճակատամարտին նախընթաց օրը չէ ուզած օգնութիւն ղրկել Լունա զօրավարին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Հոնկ-Քոնկէ կը հեռագրեն թէ չինացի այն չորս ապստամբները որոնք ապր. 17ին Քէու-Լունկի մօտ կատարուած յարձակումի պահուն ձերբակալուած էին, դատուելով վեցական ամսուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեր են։ Չինացիները այնչափ կարեւորութիւն չեն տուեր այդ դատին և շատ քիչերը ներկայ գտնուեր են իբրեւ ունկնդիր։

—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն գերմանական դեսպանը ուշադրութեամբ կը դիտէ չինացի բազմաթիւ զօրքերու շարժումը։ Ասոնցմէ երկու գունդ Թէ-Չէու կ'երթան Շան-Թունկի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԳՈՐԾԷՆ ԽԵՆԹԵՑԱԾ.— Անվէրսի մէջ ուսանող մը որ կատաղի Տրէյֆիւսեան մըն էր, վերջերս խենթենալով յիմարանոց տարուեր է։ Այդ պատանին ամէն օր իր ընկերներուն հետ կը վիճաբանի եղեր Տրէյֆիւսի գործին վրայ։ Իր դպրոցական տետրակներուն մէջ երկար քննադատութիւններ գրեր է՝ ապացուցանելու համար Տրէյֆիւսի անմեղութիւնը։ Անցեալ շաբաթ օրը ըսելով որ Սատանայի կղզին պիտի երթայ Տրէյֆիւսը ազատելու, մեկներ է վարժարանէն։ Պումի մէջ գտեր են անօթի և մոլորած, և այն ատեն հաւաներ է Անվէրս երթալ երբ ըսեր են իրեն թէ Տրէյֆիւս նոյն կղզիէն փախած է։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Հոնկ-Քոնկէն երէքշաբթի թուականով կը հեռագրեն թէ վերջին շաբթուն ժանտախտէ 52 մահ և 64 դէպք պատահեր են։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 12 մայիս.— Բթի Ժուռնալ հրատարակեց այն նամակները որոնք փոխանակուած էին պատերազմական նախորդ նախարար Պ. տը Ֆռէյսինէի և արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի միջեւ, վճռաբեկ ատեանին առջեւ տեղի ունեցած Պ. Բալէոլոկի միջադէպին առթիւ։ Խնդիրը կը վերաբերի հեռագրի մը որ Իտալիոյ երբեմնի Բարիզի զինուորական կցորդ Բանիցարտի գնդապետին ուղղուած էր, և որուն արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ տրուած թարգմանութիւնը փոփոխութիւններ կրած էր պատերազմական նախարարութեան գրասենեակներուն մէջ։

Այդ հրատարակութեան վրայ՝ Պ. տը Ֆռէյսինէի դիւանին կցորդը՝ հրամանատար Կինեէ պաշտօնէ դադրեցուցուեցաւ։ Երեսփոխանական Ժողովին մէջ Պ. Լազի և Վիւեան հարցաքննում ուղղեցին Պ. Տէլքասէի, Պ. Բալէոլոկի միջադէպին առթիւ։ Պ. Տէլքասէ պատասխանեց անոնց, եւ վաւերագիրներով հաստատեց թէ ինքը միշտ հաւատարիմ մնացած է իր պաշտօնին և թէ միշտ պատերազմական նախարարութեան հաղորդած է Տրէյֆիւսի գործին պատկանող բոլոր հեռագիրներուն թարգմանութիւնը։ Պ. Բէլըրդան և Լազի կրկին խօսք առին աննկարագրելի գոռում գոչումի մը մէջ։ Վերջապէս կառավարութեան ի նպաստ վստահութեան օրակարգ մը քուէարկուեցաւ, 64ի դէմ 389 ձայնով։

ՎԻԷՆՆԱ. — Աւստրեւհունգարական պանքային մենաշնորհին նորոգումը յետաձգուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թրանսվալէն այսօր հասած հեռագիրներ յոյս կու տան թէ կառավարութիւնը մտադրած է գոհացում տալ անգլիական հպատակներուն։ Հանքային հրապարակը քիչ մը լաւցած է։

ԲԱՐԻԶ.— Տրէյֆիւսեան լրագիր մը կ'ըսէ թէ չորս ոստիկան-զինուոր և ժաղապետական տասը բարապան Բարիզէն ճամբայ ելեր են, իրենց հսկողութեան տակ Տրէյֆիւսը Բարիզ բերելու համար։

ԿԱՑԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

1 Մայիս 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 751.

Ջերմաչափ 20.

Օդը պայծառ:

Կէս օր.— Ժամը 4.47:

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	15
Սէլանիկ	—	19
Իզմիր	—	16
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	—
Պրուսա	—	21
Արտահան	—	0
Բեդերսպուրկ	—	8
Մոսկուա	—	12
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	13
Օտեսա	—	19
Սօֆիա	—	13
Աթէնք	—	20

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	25	27
Ամէնէն բարձր գին	»	25	29 ½
Ամէնէն վար գին	»	25	27
Ռումէլիի երկթ. գոց.	Ֆր.	133	25
Ամէնէն բարձր գին	»	133	50
Ամէնէն վար գին	»	132	75
ԲԱՑՈՒՄ 1 Մայիս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Բ. Կ.	25	26 ½
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	133	—
Օսմանիյէ		420	—
Ռեժի		293	—
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		6	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	5	02
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթ.		610	—
» ժուիսանս		190	—
» պարտաթ.	Ֆր.	500	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	295	—
Փարափ Գ. Փոլստ	»	460	—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	36
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	15
Քրիմիգ	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	96	20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	55
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	04 ¾
» » » չէք	»	22	98
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	48 ¾
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Մայիս			
Օսմ. Քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	37
» » » Գ.	»	27	50
Դ.) բաց.	»	23	18
) գոց.	»	23	18
Փոխառութիւն Դաստապա	»	94	—
Օսմ. 3 ½ %	»	78	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	87
Այտընի երկաթուղի	»	12	—
Եգիպտական Միացեալ	»	106	62
Անգլ. Քոնսոլիտէ		110	43
Հելլենական 5 %	»	44	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	50	50
Ռանթ » 4 %	»	37	—
Թուրք. փոխառ. 6 % 1888	»	95	—
» Նոր » 6 % 1892	»	81	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	430
Դրամագեղչ	»	3	—
ԲԱՐԻԶ, 12 Մայիս			
Օսմ. Քոնս. Սերի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	35
) գոց.	»	23	35
» » » Բ	»	48	30
» » » Գ.	»	27	45
Օսմանիէ	»	420	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	135	—
Օսմ. Ռէժի	»	293	—
Օսմ. Կայս Պանքա	»	600	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103	50
Քրէտի Լիոնէ	»	959	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	96	47
Սպանիական արտաքին	»	60	85
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	210
Դրամագեղչ	»	03	—
ՊԵՐԼԻՆ, 12 Մայիս			
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	133	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	310
ՎԻԵՆՆԱ, 12 Մայիս			
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	65	80
Օսմ. Ռէժի	»	135	25

Ի մօտոյ լոյս կը տեսնէ
ՏՈՔ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
ՍՈՒՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
Պատկերազարդ գործ

ՈՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէմոն էֆ. Բոյաճըլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մեհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն
Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ԳԱԼԼԻԳՈՄՈՍ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՋՈՒՐ

ԳԱԼԼԻԳՈՄՈՍ

Մազերը, մօրուքը և պեխերը ներկելու և պահպանելու յատուկ բժշկական մազի ջուր։ Վեհ. Սուլթանի տարրագէտներէ Տօքթ. Սինկրոս էֆ.ի և քաղաքային բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն քիմիագէտ Ճելալեան Յովսէփ էֆ.ի ընկերակցութեամբ պատրաստուած։

Մեր հրապարակին վրայ ծախուած բոլոր ներկերուն մէջ ամէնէն յաջողը և ամէնէն դիւրին գործածուողն է։

Մազերուն կու տայ փայլուն և բնական գոյն, առանց մորթը արատելու։ Գործածման եղանակը և միւս մանրամասնութիւնները բացատրուած են տուփերուն հետ գտնուող յայտագրին մէջ։

Ընդհ. Ներկայացուցիչ և մթերապահ բոլոր Թուրքիոյ և օտար երկիրներու համար, Պ. Թ. Սթավրաքի, սափրիչ, Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 158 Սիթէ տ'Ալէբի քով։

Պոլսոյ կողմը մեծ մասնաճիւղ, Մահմուտ փաշա, 131 թիւ, Արամ Սօղանճեանի մազի ներկի վաճառատունը։

Կը ծախուի Բերա, Պօն-Մարշէ վաճառատան մէջ, ինչպէս նաեւ Իպիտոր, և Ֆիկարոյի սափրիչի խանութները։ Ղալաթիա, Գարաքէօյի պօղաչաճիին դիմաց, Պ. տամանտիտիսի անուշահոտութեանց վաճառատունը։ Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու Իքի Գաբուլը դեղարանը։ Պալիէլ Բաքատօբուլոսի երաժշտական գործիքներու վաճառատունը. Ֆրնաքըլը, Պ. Թէոտորիտիսի դեղարանը. Պէշիկթաշ Ջինճիրլի դեղարանը. Գատըքէօյ Իլիա սափրիչի խանութը. Սկիւտար գլխաւոր դեղարաններուն մէջ։ 146 43—52

ESTABLISHED 1782

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, առաջ հրդեհի ապահովագրութիւն մէ՛ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ առարգելոյս, որ ունիմք լիազոր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԷՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Գանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1

ՊԱՅԲԼ ՀԱՈՒՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բառարան Ս. Գրոց. 625 էրեսներէ կը բաղկանայ և զարդարուած է աւելի քան 223 գեղեցիկ պատկերներով։ Կը պարունակէ Ամերիկայի և Եւրոպայի մէջ Սուրբ Գիրքը քննող գիտնոց հետազօտութիւններուն արդիւնքը։ Գրքին մէջ դրուած տեղեկութեանց ճշդութեան մասնաւոր խնամ տարուած է։

Կը յանձնարարուի որ հոգեւորականներ, ընտանիքներ և անհատներ այս գիրքէն մէկ օրինակ ստանան, և գործածեն զայն իբրեւ սատար, երբ կ'ուսանին իրենց Սուրբ Գիրքը։

Գրքին գինը մէկ մէճիտիյէ է, թէեւ կ'արժէ աւելի քան երկպատիկը։

Տղայոց Աւետաբեր, ամսաթերթ պատկերազարդ, տարեկան բաժանորդագին 6 ղրշ.։ Կը պարունակէ զանազան տեսակ պատկերներ, նաև բարոյական և հրահանգին մանր յօդուածներ։ Շատ օգտակար ամէն պզտիկի։

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ ի Փինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդր-Տամ տէ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ պահովագրութիւն որ կը բանի 4,545,160,943 Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Փր., 1897էն 1,424,000 Փր. աւելի։

Լ Նիւ Եորք ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութոբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեվճարներու եւ տըրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՌԻ. ՀՈՒԲԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տըր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible], Պէյ Ջէլալեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաապատիկ ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճոխակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև Թըմբլեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ գործիներու միջոցաւ, առանց ցաւոյ ատամհանութիւն.

Տ. Տ. Ջահեները կիրակի օրերն ալ, (ժամը [illegible]) ինչպէս նաև ամեն օր, (ժամը [illegible]) հիւանդ. կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղղիերէնէ կրնան գրել իրենց բնակարանը, թիւ 1 [illegible] փողոց։

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

Պատրաստուած ՊԻՍՄՈՒԹՕ [illegible]

CHles FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1457	Հօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէբբօ	3607	Դօնէօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1119
Անճէլօ	1541	Դօրսօ	825	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տէտօ	4811	Հինտըլօ	1581	Միքատօ	3557	Սըլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մոնդէվիտէօ	1785	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	598	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1548
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իտաքօ	2954	Նէրօ	1088	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտամօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէլբօ	1671	Էլտօրատօ	1550	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1481	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Լօրրինօ	2307	Փալէրմօ	1597	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Լօմնօ	1700	Փէլօ	519	Վօլօ	1289
Ջիբալօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1068	Րօտէօ	2293	Վոլտուրնօ	2896
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանտօ	2272	[illegible]	1663	Ուէնտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1816	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Լօրէնզօ շոգենաւը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հօս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Բոռնէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Կրէյսմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հօս հասած է։

Տօրօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 8ին և 22ին հօս կ'սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18. Քիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա

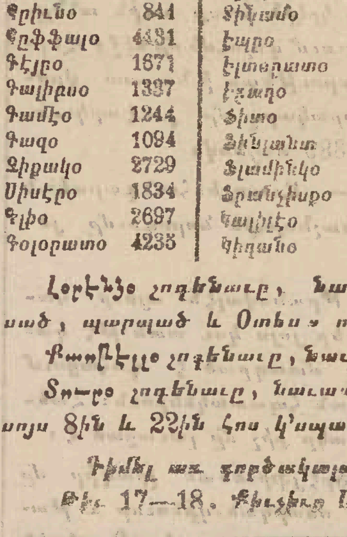

Տղաքները ինչպէս նաեւ չափահաս անձերը մեծ հաճոյքով կը խմեն ՏՈՔԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ «Մօռիւի ձկան հիւթէն» պատրաստուած հեղուկի ԳԻՆԻՆ։

ՏՈՔԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ ԳԻՆԻՆ ախորժակ կը բանայ, ուժ եւ արիւն կուտայ եւ մարմինը կը պարարտացնէ։ Բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն զայն, իբրեւ ըմպելի մը որ Մօրիւի ձկան իւղէն աւելի զօրաւոր ազդեցութիւն ունի տկարակազմութեան, անարիւնութեան, ոսկրաթերութեան, ծիւրախտի, մորթային հիւանդութեանց վրայ եւայլն։

Կը վաճառուի բոլոր մթերանոցներու։
Կեդրոնատեղին՝ ԲԱՐԻԶ, Լաֆայէթ փողոց. Թիւ 126։ 179 24—26

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 4 16 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 5 17 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բէրտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 6 18 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 6 18 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 7 19 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 562

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	27 000,000
Պահեստի դրամ	»	52.002 500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339 912

Ընկերութիւնքս ՔՈՒԱԴՐԱՏ ՄԵՏՐԱՉԱՓՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԴԱՒԻՒԹ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիւտիս խան. 20 21 22

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը (5 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա 194

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Եակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Տեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մարբուճճըլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ԹԷՕԴՈՐ ՃԻՆՃԻԼ

Հէւդէն խան, Թիւ 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է աս, եր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Քննիչ ԹԷՕՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

Լ'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Ջիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօֆեր, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօֆեր, Կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գուլման Նաքօ, » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՐ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որոց շոգենաւերը [illegible] Լիվէրփուլ և Արեւելեան [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2402
Ուլտոնիա	7268	Աթլաս	2393
Քավոնիա	5587	Սարտինիա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Քարինթիա	2246
Գալլիա	4809	Քալվիրա	2144
Սքիթիա	4557	Քրինիդատ	1889
Ալէբբօ	2148	Մոլօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամպանիա	12950
Նէբրուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Պաւալոնիա	4845		

Շէրպուր շոգենաւը, նաւապետ Քարպինս, դէպի մայիս 16 (Ն. Տ.) Լիվէրփուլէն հոս պիտի հասնի ընդհ. վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ԺՈԼԻ գործակալութեան
Thomas C. Joly
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլ և Արեւելեան միջեւ քանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիան	3500
Քէսդրիան	10500	Արքօվա	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2800
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Քորնիան	8000	Անատոլիան	2500
Գոսդոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆրիճինիան	8000	Լէապիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինօր	900
Վալօնիան	3700	Օփորդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (18)

ԼՈՒԻ ԲՈՒՍՆԱՐ

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ա. ՄԱՍ

ՄԱՐԴԱԿԵՐՆԵՐԸ

Գերեվաճառը՝ որ անոնց հետ առեւտուրի մէջ ըլլալուն լաւ գիտեր այն բոլոր առարկաներն ու նիւթերը որոնք ամէնէն աւելի կրնային անոնց ցանկութիւնը գրգռել, մեծ քանակութեամբ աղ ալ բերած էր հետը, որուն փոխարէն իրեն պէտք ըլլալիք ճամբու սնունդը պիտի կրնար հայթայթել պէտք եղածէն աւելի գոհացուցիչ կերպով։

Աղը Ափրիկէի հասարակածային երկիրներուն համար ճշմարիտ նախախնամական մանանա մըն է՝ որուն բնիկները միշտ սիրահարուած կը մնան, անկէ զրկուած ըլլալնուն համար։

Իրաւ ալ, երբ Մարուշ այդ թանկագին բերքը ցուցուց, Օզիէպաանները վայրկենապէս մոռցան իրենց ցեղապետին գերութիւնը, վիժած յարձակումին, ինչպէս նաև նոյն օրուան աւելի կամ նուազ կարեւոր բոլոր դէպքերը։

Անբացատրելի է այն սէրը՝ զոր այդ վայրենիները ունին աղի համար։

Կիներ կային հոն՝ որոնք հինգ վեց մղոն հեռուներէն՝ 80—100 լիպրա պահուն շալկած, եկած էին իրենց ապրանքը աղի հետ փոխանակելու։

Եւ ամբողջ ունեցածնին կու տային մի մը աղի փոխարէն, զոր թանկագին առարկայի մը պէս կը պահէին ամենամեծ զգուշութիւններով։

Ուրիշներ՝ այծեր բերած էին իրենց հետ, ու մէկ այծ կու տային լիպրա մը աղի համար։

Կային անոնց մէջ՝ որոնք աղը ձեռք ձգելնուն պէս կ'ուտէին զայն, առանց վայրկեան մը կորսնցնելու։

Շատեր մինչեւ մէկուկէսէն երկու լիպրա կ'անհետացնէին իրենց կոկորդէն ի վար, գրեթէ մէկ վայրկեանի մը մէջ։

Յաջորդ օրը խումբը ամբողջովին զինուած, ճամբայ ելաւ առտուն կանուխ։

Մարուշ՝ իբր ուղղամիտ գնորդ, Օզիէպաաններու երեւելիներուն հետ սակարկեց նաև եւրոպացիներն ալ։

Անտարակոյս ատով կ'ուզէր անաղարտ պահել իր պատուաւոր վաճառականի համբաւը։

Առարկեց մանաւանդ թէ երեք եւրոպացիներն ալ աւելորդ բերաններ պիտի ըլլային իրեն համար, քանի որ չէին կրնար գերութեան աշխատանքներուն տոկալ։

Այդ տեսակէտով, արժէք մը չունէին և թէ ինքը՝ շատ աւելի մեծ փոխարինութիւն մը բրած կ'ըլլար, անոնց իւրաքանչիւրին համար երեք լիպրա աղ տալով։

Այս առաջարկութիւնը անմիջապէս ընդունուեցաւ։

Փոխանակութիւնը կատարուեցաւ փոխադարձ գոհունակութեամբ և գերեվաճառին խումբը գեղին դեռ հազար քայլ չհեռացած, տրուած աղին ամբողջութիւնը լփռտուած էր Օզիէպաաններուն կողմէ։

—Մէկ մարդ՝ երեք լիպրա աղի փոխարէն..., ամէն պարագայի մէջ գէշ առեւտուր չէ մրմռեց Ֆրիքէ։

Խումբը կ'առաջանար դանդաղօրէն։

Վայրենիներու վերջին հիւղակէն անդին, երկիրը բոլորովին անծանօթ էր եւրոպացիներուն։

Գերեվաճառին կարաւանը սակայն, շատ անգամներ անցած էր անկէ և Մարուշ կատարեալ վստահութեամբ կ'ուղղէր զայն դէպի հարաւ։

Խումբին ամէնէն հսկայ անդամը փիղն էր՝ որուն անունը Օզանոր մնացած էր այն օրէն ի վեր՝ ուր Ֆրիքէ մկրտած էր զայն։

Անքանչելի կենդանի մըն էր, ամէնէն հուժկուներէն։

Բան մ' ունէր դիւրին էր գուշակել անոր արեւմտեան երկիրներու մէջ մեծցած ըլլալը։

Զօրաւէս մեծ բարձրութիւն ունէր ու միակ ժանիք մը՝ մօտաւորապէս երկու մեթր երկայնութեամբ. միւս ժանիքը կորսնցուցած էր դէպքի մը միջոցին՝ զոր պիտի պատմենք պատմութեան ընթացքին մէջ։

Մարուշ, Անտրէ, բժիշկը և Ֆրիքէ անոր վրայ հեծած էին, մինչդեռ խումբին մնացած բոլոր մարդիկը հետիոտն կ'առաջանային։

Ստահակը՝ փիղին վիզը ընտրած էր իբրեն հանգստարան, և կենդանիին կը պատմէր հազարումէկ յիշատակներ՝ գլխաւորաբար կենդանաբանական պարտէզին, առանց բնաւ մտածելու թէ փիղը չէր հասկնար իր ըսածները։

Խումբին մէջ ամէնէն տխուր մարդն էր Ռա-Մա-Թօ։

Խեղճը շատ ողորմելի կացութեան մը ենթարկուած էր։

Գերիները՝ զայն նախատելէ և հետը զուարճանալէ ետքը, վրայէն առած էին անգլիացի սպայի այն հագուստը՝ զոր Օզիէպաաններու նախկին ցեղապետը մինչեւ այն ատեն կրած էր այնքան հպարտութեամբ։

Առած էին նաև անոր վրայ գտնուող միւս բոլոր հանդերձանքը, և բաժնած իրարու մէջ։

Սիրտը շատ ցաւած էր մանաւանդ, տեսնելով որ իր մօտաւոր ազգականները, իր ստացուածքը բաժնել սկսած էին կարաւանին մեկնելու զբաղած ժամանակ, իբր թէ մեռած ըլլար ինքը։

Բոլոր իր հագուստները, բոլոր իր դրամը բաժնուած էին ասոր անոր մէջ և իր եղբայրը՝ անիկա զոր իրեն տեղ գերի առաջարկած էր Մարուշին, իբր ցեղապետ ընդունուած էր իր մարդոցմէն։

Յետոյ տեսած էր իր կիներն ալ, որոնք եղբօրը քով կ'երթային քննելով, և ատիկա ալ ամէնէն տխուր տպաւորութիւններէն մէկը թողած էր իր վրան։

Եղբայրը՝ անոնց ամէնքն ալ իբր կին ընդունած էր, իւրաքանչիւրին զաւազանի առատ հարուածներ տալով, ի նշան իր հաւանութեան։

Եւրոպացիները ուզեցին Ռա-Մա-Թօն ազատել գերութենէ և անոր ի նպաստ խօսեցան Մարուշի։

Գերեվաճառը չլսելու զարկաւ։

Իր պատուական բարեկամները կրնային իրմէ խնդրել ա՛յն բաները միայն՝ որոնք իրենց պայմանագրութեան մէջ գոյութիւն ունէին։

Ասկէ զատ, անոր կարծիքով, չէր արժեր ալ հետաքրքրուիլ անպիտան, գինով, ստախօս ու վայրենի մարդու մը համար։

Ինքը կատարելապէս բռնած էր իր խօսքը և վրան առած պարտաւորութիւնները լիովին կատարուած։

Նաև պէտք չէր շահու տեսակէտը զգացումներու զոհել։

—Մարուշ այսպէս կը մտածէր թէեւ, սակայն երրորդ օրը՝ տեսնելով այն գէշ վարմունքը զոր միւս գերիները կ'ունենային անոր հանդէպ, և զգալով թէ խեղճը չպիտի կրնար մինչեւ երթալիք տեղերնին քալել, մտածել սկսաւ քիչ մը։

Պիտօնոտ հազիւ շաբաթ մը կրնար տոկալ։ Թշուառականին բովանդակ կազմուածքը՝ ինքնին ալքոլէն մաշուած, չէր կրնար տոկալ նոյն իսկ ամենապզտիկ յոգնութեան։

Մարուշ կրնար ընել բարի գործ մը՝ որ բան մը չպիտի արժէր իրեն։

Եւ նոյն օրն իսկ իմացուց նախկին ցեղապետին թէ յաջորդ օրը ազատ պիտի ըլլար ալ։

Խեղճը ապուշի մը պէս բացաւ բերանը ու նոյն իսկ չկրցաւ շնորհակալութեան բառ մը թոթովել։

Ընդարձակ բացատանի մը մէջ բանակած էին այդ իրիկուն։

Մօտը գիւղ մը կար՝ որուն բնակիչները ձգեցին փախան՝ կարաւանին շատուորութիւնը տեսնելով։

Մարուշ առատ սնունդ ունէր ճամբու համար։ Այդ պատճառով պատուիրեց իր մարդոցը որ գիւղը չթողուն, ու մանաւանդ արգելք դրաւ ամէնուն վրայ, խումբէն չհեռանալու համար։

(Շարունակելի)